

BASF

The Chemical Company

Seme rađa profit21000 Novi Sad, Radnička 30a
Tel: 021/4750-788; Fax: 021/4750-789
www.limagrain.rs**hrana produkt**

hrana bez mana!

www.hranaprodukt.com
Tel: 022/650-027, 650-033**SREMSKA** Godina I • Broj 2 • 26. oktobar 2012. • cena 40 dinara**сремске
НОВИНЕ**

POLJOPRIVREDA

Repa gubi primat

Foto: D. Čouf

U OVOM BROJU

**Zadrugarstvo
– održivi oblik poslovanja**

Strana 3.

**Sremci zajedno razvijaju
seoski turizam**

Strana 4.

**Perspektive ruralnih
sredina u Srbiji**

Strana 5.

**Susret sa prvim srpskim
proizvođačem batata**

Strana 7.

Sejemo šećernu repu na 55.000-60.000 hektara, a sa aspekta proizvođačkog područja trebalo bi da podignemo tu proizvodnju bar na 80.000 hektara. A kako da ta proizvodnja donese najveći dohodak, dobar primer je Hrvatska, koja je prepoznala

interes u tome da održi proizvodnju šećerne repe sa podsticajem od 500 evra po hektaru, pored osnovnih stimulacija po hektaru. Zato je šećerna repa danas u Hrvatskoj kultura broj jedan.

- Kod nas je moguće da kultura broj jedan ove godine i pored sušnog peri-

oda bude soja, što je apsurd – ocenio je za "Sremsku poljoprivredu" Dušan Tadić, direktor Zemljoradničke zadruge "Kuzmin" i predsednik Škupsštine Zadružnog saveza Vojvodine

Strana 3.

Rogalj

U Novom Sadu je prošle subote održan četvrti po redu „Rogalj“ – susret organizatora vojvodanskih turističkih, kulinarskih, turističko-zabavnih, etno i folklornih priredbi. Uz podršku Pokrajinskog sekretarijata za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu i Pokrajinskog sekretarijata za privredu, zapošljavanje i ravnopravnost polova, organizator ovog tradicionalnog okupljanja udruženja, organizacija, aktiva, zadruga i drugih priredivača priredbi vezanih za vojvodansko selo, njegovu tradiciju i turističko-privrednu ponudu, bila je nevladina organizacija „Agroprofit“.

"Produktna berza"AD, Novi Sad, Bulevar oslobođenja 5
Tel: 021/442-935, fax: 021/442-931, 443-457, 442-932
E-mail: nsberza@eunet.rs, www.proberza.co.rs

Od 15. do 19. oktobra 2012.

- Stabilna cene pšenice
- Stabilna cena kukuruza
- Dešavanja na svetskim berzama

(strana 16)

SAOPŠTENJE MINISTARSTVA POLJOPRIVREDE, ŠUMARSTVA I VODOPRIVREDE

Zašto je blokiran Agrarni budžet

Dovedena u pitanje isplata subvencija poljoprivrednicima i normalan rad svih službi Ministarstva poljoprivrede, navodi se u saopštenju ovog ministarstva i dodaje da su bivši ministar Saša Dragin, ali i njegov naslednik Dušan Petrović, ostavili dugove koji se prinudno naplaćuju blokadom računa Ministarstva poljoprivrede. Subvencije poljoprivrednicima koje je usvojila aktuelna Vlada Srbije, a najveće su u poslednjih 25 godina, kasne do poljoprivrednika zbog čega postoji bojazan da neće moći da se sprovede jesenja setva po planu.

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede je na osnovu prinudne naplate duga po sudskim rešenjima, od početka 2012. godine do 19. oktobra ukupno platilo 1,2 milijarde dinara, a 20. oktobra je na naplatu stigao i novi iznos od 204 miliona dinara.

Naplata ovako velikih dugova u kratkom roku putem iznenadnih blokada računa Ministarstva remeti

normalno poslovanje i usvojene planove, a pre svega isplatu subvencija koje su obećane poljoprivrednicima i koje je Vlada Republike Srbije usvojila u cilju podizanja poljoprivredne proizvodnje naše zemlje.

2008. godine, na osnovu Uredbe o isplati sredstava nekomercijalnim gazdinstvima, Ministarstvo je trebalo da isplati po 40.000 dinara poljoprivrednicima, ali se po nalogu ministra Saše Dragina isplaćivalo duplo manje, odnosno 20.000 dinara po gazdinstvu. Posle toga, ovaj problem nije rešen od strane ministra Dušana Petrovića pa se danas obavlja prinudna naplata dugovanja. I ne samo to, naplaćuje se i velika svota novca sudskih troškova i advokatskih usluga koji slede po donetim sudskim rešenjima.

Ministarstvo procenjuje da će ukupan iznos prinudnih izvršenja dostići dodatnih 1,5 - 2 milijarde dinara tokom 2013. godine što će u pravom smislu reči blokirati normalan rad Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede.

ZBOG BLOKADE AGRARNOG BUDŽETA

Otvoreno pismo ministru Kneževiću

Poljoprivrednici su iznenađeni činjenicom da agrarni budžet može da bude blokiran, kao i različitim saopštenjima Ministarstva poljoprivrede i finansija povodom toga, navodi se u otvorenom pismu koje su ministru poljoprivrede Goranu Kneževiću uputili Asocijacija "Vojvodina agrar" i Udruženje poljoprivrednika Klub "100P Plus".

Smatramo da je to operativni problem i očekujemo da se on reši. Pitamo se, ako ne znate da rešite tehničke problem, kako ćete tek rešavati suštinske? Naš problem je gde da nađemo novac za setvu jer još uvek nismo dobili obećano.

Isto tako poljoprivrednici su zaprepašteni i uplašeni jer se donosi

Zakon o novčanim podsticajima koji treba da definiše agrarnu politiku za naredni period, jer mi, poljoprivrednici, to saznajemo iz novina, a da, pri tom, ni jedno udruženje ne učestvuje u njegovoj pripremi ili javnoj raspravi, da nas niko ni ne pita šta mi mislimo.

Zato vas upozoravam da ovakav pristup Ministarstva prema poljoprivrednicima nije korektan, niti u duhu saradnje koju očekujemo, kaže se u otvorenom pismu ministru poljoprivrede Goranu Kneževiću koje su potpisali predsednik Skupštine asocijacije "Vojvodina agrar" Blaža Stajić i Vojislav Malešev, predsednik Upravnog odbora Kluba "100P Plus".

SKUPA STOČNA HRANA

Preti novi pokolj stoke u Srbiji !

U Srbiji se može očekivati novi pokolj stoke, zbog skupe stočne hrane i njene nestašice, upozorio je predsednik Društva agrarnih ekonomista Srbije Miladin Ševarlić.

Domaćini teško mogu da to isfinansiraju. Napor da se eventualno intervenišu sa stočnom hranom iz Robnih rezervi je jako dobar, ali mislim da će, bez posredstva zadruga koje su uništene, to teško biti realizovano tako da dođe do krajnjih

korisnika, odnosno porodičnih gazdinstava, rekao je Ševarlić novinarna tokom 12. Ekonomskog samita Republike Srbije.

Prema njegovim rečima, to može da koristi velikim, krupnim, tržišnim farmama koje mogu da imaju neposredne kontakte sa Robnim rezervama, ali seljačka gazdinstva teško da mogu da dođu do te hrane.

S obzirom na očekivani pokolj grla i s obzirom na to da će stočarstvo verovatno smanjiti učešće na oko

STRUČNJACI O POSLEDICAMA SUŠE

Dodatno oštetećene nerazvijene zemlje

Suša koja je pogodila gotovo čitavu planetu, najveću ekonomsku štetu naneće agraru nedovoljno razvijenih zemalja. Na žalost, naša zemlja će, prema oceni stručnjaka, teško pratiti tržišnu utakmicu čija pravila nameću velike poljoprivredne sile

Prof. dr Radovan Pejanović

Ipre svetske suše postojao je veliki jaz između razvijenih i nerazvijenih agrarnih zemalja. Nedostatak hrane povećaće dominaciju razvijenih, a račun će platiti slabi, upozorava profesor Radovan Pejanović.

"U ovim uslovima razlike će se povećati, a ceh će platiti, kao što uvek plaćaju manje razvijene zemlje i stanovništvo koje u tim zemljama živi. Tako da nema sumnje da će suša imati pogubne posledice po slabe ekonomije", kaže Pejanović.

Velika suša i nedostatak hrane pružiće šansu proizvođačima genetski modifikovanog bilja da prodaju robu, tvrdi profesor Pejanović.

"Opet će račun platiti siromašne zemlje, jer će morati da uvoze takvu hranu u uslovima oskudice koja se već sada nazire i preći čovečanstvu sve više. Prema tome, kako god obrnete nerazvijene zemlje su gubitnici, a razvijene zemlje će uspeti u ovoj krizi i oskudici da iznađu rešenja", zaključuje Pejanović.

Pre suše, naše poljoprivrednike je pogodio mraz, a zatim požari, kaže predsednik Društva agrarnih ekonomista Srbije Miladin Ševarlić.

To nas dodatno čini manje konkurentnim od razvijenih zemalja, ocenjuje on.

"U celini posmatrano srpska poljoprivreda je za 10 ili više puta manje konkurentna u odnosu na recimo poljoprivredu Nemačke. Uz to, približava se i puna primena prelaznog trgovinskog sporazuma sa Evropskom unijom", podseća Ševarlić.

To će naročito nepovoljno delovati na naše stočarstvo zaključuje on.

"Znači da ćemo od prvog februara 2014. godine imati carinske stope na uvoz mleka na nivou od nula odsto. Iz toga proizilazi da će i ovako devastiran sektor stočarstva, biti izložen žestokoj konkurenciji visoko subvencioniranoj poljoprivrednoj proizvodnji zemalja Evropske unije. Očekujem da će već naredne godine učešće stočarstva u vrednosti poljoprivredne proizvodnje biti oko 25 odsto. Time

Prof. dr Miladin Ševarlić

Izvor: RTV

Suša pogodila planetu

Srbija praktično postaje trajno zavisna zemlja za uvoz stočarskih proizvoda", zaključuje on.

Mnogi stručnjaci veliku šansu za naš agrar u uslovima nestašice hrane u svetu vide u podizanju sistema navodnjavanja, čime bi naša poljoprivreda manje zavisila od čudi prirode. S druge strane država treba snažnije da podrži stočarstvo bez čega nema uspešne poljoprivrede.

Ulazimo u zonu trajne zavisnosti za stočarskim proizvodima

Ševarlić je dodao da bi, pri uvođenju sistema registracije, trebalo da postoji prelazni period da daju bar polovinu subvencija po grlu u odnosu na umatičena grla.

On je izjavio da bi strategija poljoprivrede u Srbiji trebalo da bu-

de zasnovana na znanju, iskustvima drugih zemalja koje su ušle u EU, tako da agrarna politika bude ekonomski i ekološki održiva, bez korišćenja genetski modifikovanih organizama i sa većim, stabilnijim agrarnim budžetom. Izvor: Tanjug

SREMSKA POLJOPRIVREDA

OSNIVAČ I IZDAVAČ: NIPD "Sremske novine" d.o.o. Sremska Mitrovica

• Trg vojvodanskih brigada broj 14/II • DIREKTOR: Dragan Đorđević

• GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK: Živan Negovanović • UREDNIK IZDANJA: Dragan Čosić
• DIREKTOR MARKETINGA: Zlatko Zrilić • TEHNIČKI UREDNIK: Marko Zrilić • REDAKCIJA: Svetlana Đaković,
Katica Kuzmanović, Zorica Garašanin-Stefanović, Dušan Poznanović, Sanja Mihajlović, Stevo Lapčević,
Milan Mileusić (fotoreporter), Gordana Majstorović • MARKETING: 064/16-29-737

• ŠTAMPARIJA: DOO MAGYAR SZO KFT OJ Štamparije "Forum" Novi Sad • E-mail: poljoprivreda@sremskenovine.co.rs
TELEFON/FAX: 022/610-144

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Библиотека Матице српске, Нови Сад

63(497.113)

Sremska poljoprivreda / glavni i odgovorni urednik Živan Negovanović.

- God. 1, br. 1 (okt. 2012) - Sremska Mitrovica: Sremske novine, 2012. - Ilustr.; 46 cm

Dva puta mesečno.
ISSN 2217-9895
COBISS.SR-ID 273701127

U VREMENIMA EKONOMSKE KRIZE

Zadugarstvo održivi oblik poslovanja

Ako se danas ne prilagodimo i ako ne budemo osposobljeni da povlačimo sredstva preko IPA fondova, a to moraju biti zadrugarske organizacije, onda propuštamo jednu veliku šansu da se značajnija sredstva iz Evrope ulože u našu poljoprivredu - kaže Dušan Tadić

Na Drugom poljoprivrednom forumu "Hrana za Evropu" u Subotici značajno mesto u razgovorima zauzela je i radna verzija o strategiji razvoja zadugarstva, koja će, kako je najavljen, ubrzo biti prosledjena Vladi Srbije.

Taj dokument, kako je na forumu rekla profesorka Ekonomskog fakulteta Zorka Zakić, predviđa restrukturiranje zadruga i zadrugnog saveza, njihove moguće dokapitalizacije i rešavanje imovinskih problema.

O ovim i drugim pitanjima u vezi razvoja zadugarstva razgovarali smo sa Dušanom Tadićem, direktorom ZZ "Kuzmin" i predsednikom Skupštine Zadrugnog saveza Vojvodine.

Ima najava o pomaku u zadruжном sektoru. Kako Vi vidite strateški razvoj zadrugarstva u Srbiji i šta je tendencija države?

- Zadrugarski sektor se u poslednjih dvadesetak godina nalazi u nekoj međufazi. On ima osnovu u zakonskoj regulativi, ali očito da neka nova zakonska rešenja treba da budu data, što je Zadrugni savez Vojvodine i uputio nadležnim ministarstvima na razmatranje. Sačinili smo i novi nacrt Zakona o zadrugama koji definiše i zadrugarski sektor u skladu sa novim Zakonom o zadrugama, takozvanom evropskom zadrugom - kaže Tadić.

Dušan Tadić

Zašto evropskom zadrugom?

- Intencija je u celoj Evropi da, pre svega, srednji i mali proizvođači svoje proizvodne resurse mogu najbolje i najpraktičnije da organizuju kroz zadrugarski sistem zato što je to u dva dela najdemokratsiji sistem. On se ogleda u sledećem: zadruga je oblik društva lica, svi imaju jednake udele, a u krajnjem slučaju ako neko i ima

veći broj udela oni se ograničavaju. Ključno je da bez obzira na broj udela imate samo jedan glas, nema monopolizacije. Predstavljanje na tržištu je isto i za male i za velike, a kada se zajedno nastupa na tržištu onda su povoljniji daleko veće. U Evropi se pokazalo da je takva forma organizovanja najelastičnija, a posebno u kriznim periodima. Takođe, evropsko zakonodavstvo u poljoprivredi prepoznaje nosioce razvoja za korišćenja zajedničkih budžetskih fondova, IPA fondova za poljoprivredu - isključivo preko zadrugarskog sektora.

S obzirom na trenutno stanje zadrugarstva u Srbiji šta može biti naš problem?

- Ako se danas ne prilagodimo i ako ne budemo osposobljeni da povlačimo sredstva preko IPA fondova, a to moraju biti zadrugarske organizacije, onda

Zadrugni sektor najvitalniji

Zadrugarski sektor je upravo taj koji je najvitalniji u periodima ekonomske krize, što pokazuju iskustva nordijskih i drugih razvijenih zapadnoevropskih zemalja. I u Italiji, Holandiji i u Danskoj taj sektor je najvitalniji u kriznim periodima.

Neobrađene površine - šansa za mlade na selu

U Srbiji ima 900.000 hektara neobrađenih površina. Uloga države je da povratni ljudi na selo, posebno mlade, i da od malih parcela napravi jedan pomak u njihovom organizovanju.

propuštamo jednu veliku šansu da se značajnija sredstva iz Evrope ulože u našu poljoprivredu. Prema tome, ključni cilj je da se zadrugarski sektor revitalizuje, pre svega tamo gde postoji da se on i dalje osposobljava, a tamo gde ga nema da se ponovo organizuje. U tom smislu u pokrajinskoj vladi smo se dogovorili da zajednički nastupimo prema određenim malim sredinama i ruralnim zajednicama gde poljoprivredna udruženja i raznorazne asocijacije koje nisu privredna društva treba da se preoblikuju u pravna lica, ali sa oblikom organizovanja u zadruge - ističe Dušan Tadić.

Kakva je uloga zadrugarskog sektora u kriznim vremenima?

- Nedavno smo bili na međuzadruжном savetovanju u Sarajevu gde su bile sve članice bivše Jugoslavije i Albanija. Razgovaralo se o tome kako zadrugarski sektor može razrešiti, posebno u kriznim periodima, mnoga pitanja koja se praktično ne mogu rešiti kroz druge oblike organizovanja.

Zadrugarski sektor je upravo taj koji je najvitalniji u periodima ekonomske krize, što pokazuju iskustva nordijskih i drugih razvijenih zapadnoevropskih zemalja. I u Italiji, Holandiji i u Danskoj taj sektor je najvitalniji u kriznim periodima - naglašava Tadić.

Kakav zadrugarski model treba primeniti?

- Mi ne treba da izučavamo neke nove modele. Treba iskustveno preneti temeljne principe naših uspešnih zadruga na druge sredine. Ali da bi to poverenje u nekim drugim sredinama uspostavili potrebna su ipak neka inicijalna sredstva. Na primer, da i država želi da uloži u taj sektor kako bi i paori udružili neka svoja sredstva i na temelju toga razvio jedan sistem koji će moći izdržati ovu početnu tržišnu utakmicu i neloyalnu konkurenciju. Mnogi nisu svesni svoje snage, bili mali ili veliki, dokle god ne počnu zajednički da se iskazuju na tržištu. Država mora to da zapozna, jer je očito da će joj se to sutra vratiti - kaže Tadić.

Gde su naši neiskorišćeni resursi?

- U Srbiji ima 900.000 hektara neobrađenih površina. Uloga države je da povratni ljudi na selo i da od malih parcela napravi jedan pomak u njihovom organizovanju. Ako se na tim površinama udruže ti proizvođači u zadrugu onda to proizvodno područje može da se organizuje i mogu se prevazići barijere malih parcela - zaključuje Dušan Tadić.

D. Čosić

KVOTE ZA EU I DOMAĆE POTREBE ZA SLATKIM KORENOM

Povećati površine pod šećernom repom

Sa aspekta proizvođačkog područja trebalo bi da podignemo proizvodnju šećerne repe sa 55.000-60.000 hektara, zbog ovakvih ekstremnih godina, bar na 80.000 hektara

Suša je ove godina uzela danak i na kraljici ratarskih kultura - šećernoj repi. Smanjeni prinosi zbog suše, stara priča o otkupnoj ceni, digestiji i nečistoći slatkog korena, odsustvo subvencija za proizvodnju ove strateške ratarske kulture, kao i velika ulaganja u proizvodnju razlozi su zbog kojih ratari najavljuju dalje smanjenje setvenih površina pod šećernom repom na proleće.

Sa Dušanom Tadićem, direktorom ZZ "Kuzmin", razgovarali smo i o upravo sve glasnijim problemima u proizvodnji šećerne repe.

I "velikim igračima" slađe druge kulture

Oko 50 odsto velikih proizvođača šećerne repe na tržištu Vojvodine poslednjih deset godina odustaje od reparenja, jer i setvom soje, kukuruza i drugih kultura mogu da ostvare pozitivne dohotke.

Kakva je ovogodišnja pozicija Srbije sa šećernom repom, ako uzmemo u obzir i domaće potrebe i kvote za Evropsku uniju?

- Srbija ima kvotu za izvoz šećera koju je dobila od EU, koja je standardna u zadnjih deset godina, i tu kvotu u izvozu ispunjava.

Međutim, u ekstremnim godinama kao što je ova postoji problem u ispunjavanju te kvote, jer ne smemo da izigramo naše tradicionalne kupce u EU. Tako dolazimo do problema snabdevanja domaćeg tržišta, jer ako bi taj deo šećerne repe išao u izvoz verovatno ne bi imali dovoljnu količinu šećera za obe namene - ističe Dušan Tadić.

U čemu je višegodišnji problem oko zasejanih površina pod repom, kada znamo da je ona visoko profitabilna kultura?

- Problem je u tome što mi sejeemo šećernu repu na 55.000-60.000 hektara. Sa aspekta proizvođačkog područja trebalo bi da podignemo tu proizvodnju, zbog ovakvih ekstremnih godina, bar na 80.000 hektara. A za to kako da ta proizvodnja da najveći dohodak, dobar primer od zemalja iz okruženja je Hrvatska, koja je u poslednjih deset godina prepoznala interes u tome da održi proizvodnju šećerne repe sa podsticajem od 500 evra po hektaru, pored osnovnih stimulacija po hektaru. Zato je šećerna repa danas u Hrvatskoj kultura broj jedan. Kod nas je moguće da kultura broj jedan ove godine i pored sušnog perioda bude soja, što je apsurd. Mi ipak treba da idemo na industrijske kulture, na veće upošljavanje mehanizacije, izvlačenje većeg dohotka. I kada je ta mera o zabrani izvoza šećerne repe stupila na snagu onda je država

Prevarama izgubili proizvođače

Manje proizvođače prerađivači su izgubili sitnim prevarama, time što je i digestija i nečistoća utvrđivana samo u šećeranama, bez neutralnog monitoringa.

trebala samo da "prepiše" i tih 500 evra. Dugoročno gledajući ta mera mora da figurira jer mi idemo u pro-

U Hrvatskoj pet stotina evra po hektaru

Hrvatska, koja je u poslednjih deset godina prepoznala interes u tome da održi proizvodnju šećerne repe sa podsticajem od 500 evra po hektaru, pored osnovnih stimulacija po hektaru. Zato je šećerna repa danas u Hrvatskoj kultura broj jedan.

izgubilo se ono što su zadruge ranije organizovale: proizvođače od pet do 20 hektara. Te manje proizvođače prerađivači su izgubili sitnim prevarama, time što je i digestija i nečistoća utvrđivana samo u šećeranama, bez neutralnog monitoringa. Jer, čak i da su ti rezultati tačni, hoćemo da se uverimo u to. Kada budemo imali premije i neutralnu laboratoriju tada će biti i sigurne proizvodnje šećerne repe na većim površinama - u suptrotnom nema ništa od toga! - naglašava Tadić.

Kakve su prve informacije iz kampanje o šećernoj repi sa teritorije Srema?

- Šećerna repa će u Sremu ostvariti dohodak kao i soja. Zato ljudi i odustaju od te proizvodnje - rekao je Dušan Tadić.

D. Čosić

Sremci zajedno razvijaju seoski turizam

Jedinstvena baza podataka i udruženi nastupi tri podunavsko - fruškogorske opštine na planu ruralnog turizma, u čemu prednjači osmišljena i bogata ponuda u vinogradarstvu i vinarstvu

U cilju unapređenja turizma kao privredne grane, koja se u velikoj meri oslanja na značajne potencijale u oblasti vinogradarstva, voćarstva, stočarstva i uopšte proizvodnje hrane, tri sremke opštine zajednički su učestvovali u projektu "Razvoj ruralnog turizma u opštinama Beočin, Sremski Karlovci i Irig". Projekat je uspešno realizovan u periodu od januara do septembra ove godine. Turistički poslenici u ovim podunavsko-fruškogorskim sredinama dogovarali su se i radili na unapređenju, razvoju i predstavljanju postojeće turističke ponude, kao i na otkrivanju i formiranju novih potencijala. Projekat vredan tri miliona dinara finansirao je Pokrajinski sekretarijat za lokalnu samoupravu i međuopštinsku saradnju, a nakon njegove prezentacije u Vinariji Kovačević u Irigu održana je i prva konferencija za medije.

Sa beočinske strane, projekat je inicirao pomoćnik predsednika opštine **Nikola Vukšić**, koji je bio i šef projektnog tima. Prvi korak u realizaciji bilo je formiranje zajedničke baze podataka o ukupnoj turističkoj ponudi i smeštajnim kapacitetima u domaćoj radnosti, spiska vinarstva koji pružaju usluge degustacije, proizvođača suvenira, zdrave hrane i autentičnih proizvoda, svih manifestacija, podataka o kulturnim i verskim znamenitostima... Objedinjavanjem ponude došlo se do sasvim novog turističkog proizvoda - vikend ture nazvane "Fruškogorski odmor". Ova tura će za zainteresovane grupe voditi kroz sve tri opštine, uz pažljivo osmišljen program, a turistima su dostupni i štampani katalozi, internet sajтови i prigodni spotovi.

Banoštorski dani grožđa

Pored ostalog, tri opštine su pripremile katalog pod nazivom "Fruškogorska riznica", sa svim neophodnim podacima o zajedničkoj turističkoj ponudi. U njemu su, pored ostalog, date adrese i ostale informacije o većem broju vinari-

ja i podruma u Banoštoru, Čereviću, Rakovcu, Beočinu, Rivici, Irigu i Sremskim Karlovcima. Za potrebe sopstvene promocije, Beočinci su štampali više turističkih kataloga, kao i propagandni film "Dunavskim sokacima". U ovoj sredini, inače, već godinama uspešno traju manifestacije "Banoštorski dani grožđa", "Al se nekad dobro jelo, baš..." (Rakovac), "Bazar vina, tamburice i rukotvorina" (Beočin), kao i Sajam stoke u Suseku.

Važan deo zajedničkog posla je uspostavljanje informativnog centra - "Sremske suvenirnice". Montažni objekat u centru Beočina je završen i u njemu će se uskoro prodavati suvenirni, mape, katalozi... Takođe, organizovana je odgovarajuća edukacija u Irigu, kao i predavanja u Sremskim Karlovcima, Banoštoru i Čereviću. U Irigu su teme bile: verski turizam, kulturno nasleđe i zdravstveni turizam, u beočinskim selima: lov, ribolov, proizvodnja vina...

Poduhvat povezivanja tri sremke opštine je pionirski korak u stvaranju zajedničke turističke ponude više povezanih sredina u Vojvodini. Srodni i usaglašeni projekti su princip po kome će ubuduće jedino i moći da se povlače sredstva iz evropskih fondova. Ono što je posebno važno za projekat "Razvoj ruralnog turizma u opštinama Beočin, Sremski Karlovci i Irig" jeste da on ima zavidnu ekonomsku dimenziju i da će se sam održavati, ocenjeno je na pokrajinskom nivou.

D. P.

Narodne dakonije iz Rakovca

Sa Sajma stoke u Suseku

PROPISI U POLJOPRIVREDI

O Zakonu o podsticajima

Primena zakona o podsticajima u poljoprivredi i ruralnom razvoju ovakvog tipa u zemljama koje su ušle u Evropsku uniju su uticale na povećanje konkurentnosti, prestrojanju i konsolidovanju primarne proizvodnje, pogotovo stočarstva. Donošenjem ovih zakona te zemlje su imale stručne i objektivne sektorske analize, pa su podsticajne mere zapravo bile na liniji poboljšanja statusa farmera i života na selima.

Kod nas jedini dokument na koji se može osloniti pomenuti zakon - Zakon o poljoprivredi i ruralnom razvoju, je nedorečen. Postojeća Strategija o razvoju poljoprivrede doneta je 2005. godine i stručna javnost je smatra zastarelom, ali se teško može dogoditi da novoosnovani Nacionalni savet za poljoprivredu pripremi bolju, pogotovo ako u tom dokumentu preskoče definisanje značajja porodičnih komercijalnih gazdinstava i da se ceo agrar podređe velikim kompanijama. Ka-

da se ovome doda da Srbija vrši popis i traga za pravim podacima, onda je gotovo i nemoguće očekivati da naš prvi zakon o podsticajima u svim segmentima bude i od koristi.

Udruženja poljoprivrednika se ne vesele ovom dugoročnom dokumentu, jer su bili vešti da pritiscima na aktuelnu vlast uvek iznude isplate ili odlaganja svojih obaveza. Postojanje zakona potpuno neutrališe ovakva ponašanja, ali i raspedu Agrarnog budžeta kratkoročnim uredbama.

INDIJA • PRIPREMAJU PROGRAM ZA RAZVOJ POLJOPRIVREDE

Voćarstvo i vinogradarstvo u ekspanziji

Opštini Indija registrovano je oko 2.100 poljoprivrednih gazdinstava koji raspolažu sa 30.000 hektara oranica. To je veliki potencijal koji bi u godinama koje slede mogao biti znatno bolje iskorišćen. Šta opština čini u tom pravcu?

-Pripremamo se za izradu Programa za razvoj poljoprivrede opštine Indija. Sredstva za realizaciju programa bi se obezbedila iz budžeta opštine i to 10 odsto ukupnih budžetskih sredstva. Time bi smo obezbedili stabilne finansijske izvore za podsticaj razvoja poljoprivrede kroz projekte uvođenja sistema za navodnjavanje, podizanje višegodišnjih zasada u voćarstvu i vinogradarstvu što je poslednjih godina u ekspanziji naročito u Novom Slankamenu i Maradiku, zatim, za izgradnju i adaptaciju objekata za uzgoj stoke. Planiramo i plaćanje dela premije za osiguranje useva i životinja u 2013. godini. Pored 40 posto koje plaća Republika i opština će učestvovati sa određenim procentom koji će biti poznat pri donošenju budžeta za narednu godinu, kaže **Srpk Medenica**, pomoćnik predsednika opštine Indija zadužen za poljoprivredu.

U cilju brzog razvoja sela i poljoprivrede, Indija je među prvima osnovala Agenciju za ruralni razvoj. Jedan od zadataka Agencije je pripremanje i sprovođenje dugoročnog programa edukacije i obrazovanja poljoprivrednika.

- Poljoprivredni proizvođači će morati da menjaju navike, stalno da uče i primenjuju nova iskustva, da smanjuju troškove i povećavaju zaradu. Naše je da im pomognemo da svoj proizvod prodaju po što realnijoj ceni ali i da se udružuju jer tako

Srpk Medenica

postaju jači i ozbiljniji pregovarači sa otkupljivačima - kaže Medenica.

Da li će i u kom pravcu ići razvoj poljoprivredne proizvodnje umnogome zavisi i od dešavanja na makro planu?

- Na makro planu se narednih godina moraju sprovesti ozbiljne reforme srpske poljoprivrede. Ono što se uradi u naredne tri, četiri godine, u mnogome će odrediti budućnost našeg agrara, sela i paora. Potrebno je doneti veliki broj sistemskih zakona važnih za poljoprivredu, pogotovo za zadržavanje. Mora se naći model i za obnovu poljoprivredne mehanizacije jer većina paora sa postojećom mehanizacijom teško može da ispuni savremene zahteve efikasne i rentabilne proizvodnje, kaže pomoćnik predsednika opštine Indija Srpk Medenica.

Z. G. S.

IZ POKRAJINSKOG SEKRETARIJATA ZA POLJOPRIVREDU

Jačanje konkurentnosti privatnog sektora

Pokrajinski sekretarijat za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo je u okviru četvrtog poziva programa Jugoistočne evrope, prošle godine, zajedno sa vodećim partnerom Regionalnom agencijom za poljoprivredu, šumarstvo i poljoprivredno-prehrambeni sektor „Veneto Agrikultura“ iz Italije, prijavio projekat pod nazivom "Uspostavljanje i promocija novih pristupa i alata za jačanje konkurentnosti primarnog sektora i inovacija u jugoistočnoj Evropi" koji je pozitivno ocenjen, pri čemu upravo počinje realizacija. Vrednost celog projekta iznosi oko 1.600,00 evra, a realizacija projekta se planira do kraja 2014. godine.

Projekat pod nazivom "Uspostavljanje i promocija novih pristupa i alata za jačanje konkurentnosti primarnog sektora i inovacija u jugoistočnoj Evropi" (akronim projekta APP4INNO), kao osnovnu ideju vodilju ima potrebu stvaranja transnacionalne mreže malih i srednjih preduzeća, koja treba da podstakne inovativnost u primarnom sektoru i mobilije kritičnu masu. Projekat treba da omogući da se stvore okvirni uslovi za mala i srednja preduzeća (SME) u pristupu inovacijama, transferu tehnologija i saradnji kao glavnim tasterima za njihovu konkurentnost na međunarodnom tržištu.

APP4INNO partnerstvo obuhvata poljoprivredna preduzeća kao i subjekte koji pružaju podršku na regionalnom i lokalnom nivou, čineći tako uravnoteženu zastupljenost 11 regiona članica EU, članica IPA zemalja, kao i zemalja koje nisu članice EU, a među njima je i 5 zemalja Dunavskog regiona. Na ovaj način, projekat postaje relevantan i za širu regiju Dunavskog regiona. U projektu učestvuju 15 partnera iz 9 zemalja. Srbiju na projektu zastupaju Regionalna agencija za razvoj malih i srednjih preduzeća "Alma Mons" i Institut za prehrambene tehnologije FINS iz Novog Sada.

Pored biznis profila partnera, pojedini partneri imaju i istraživačko razvojni karakter, dok ostali imaju tipičan profil regionalnih Agencija. Vezu sa subjektima koji učestvuju u kreiranju politike na regionalnom nivou obezbeđuju tzv. pridruženi partneri (10%) među kojima je i Pokrajinski sekretarijat za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo. Na samom početku, projekat će definisati pristupe i metodologije za jačanje konkurentnosti poljoprivrednih malih i srednjih preduzeća, kao i specifične sektore (polja delovanja) i vrste malih i srednjih preduzeća gde definisani pristupi mogu da daju najefikasnije rezultate.

Opanak i cipela

Piše: Branislav Gulan

Da smo siromašna agrarna zemlja sa niskom produktivnošću potvrđuju i činjenice da jedan srpski seljak proizvodi hrane za 15 ljudi, u Nemačkoj za čak 152 osobe, Francuskoj 77, Austriji 56, Sloveniji 25, a prosek za EU je između 50 i 80 stanovnika!

Jugoistok Srbije: Ostale samo umrlje

U Srbiji danas ima milion nezaposlenih. Istovremeno od blizu 4.600 sela, svako četvrto je na putu nestajanja. Tako će za deceniju i po u njima ostati samo spomenici kao dokaz skorašnjeg života. I dok ljudiu gradovima nemaju posla u selima nema ko da radi. Sela izumiru, a ne koriste se šansa da se ti negativni trendovi na srpskom selu zaustave, a samim tim i da se razvijaju ruralna područja. Naime, od deset radnika koji su ostali bez posla, više od polovine moglo bi da se zaposli u ruralnim područjima Srbije. To se ne odnosi samo na radnike koji su ostali bez posla zbog strukturalnih prilagodbenosti proizvodnje, višegodišnjih sankcija i tranzicione krize, već i na one koji su ostali bez firmi u kojima su radili pre NATO bombardovanja 1999. godine. Sve ovo govori da su radnici još uvek jednom nogom u opanku, a sa drugom u cipeli. Povratak u ruralna područja zemlje ne znači, međutim, vraćanje radnika motiči, ralu i traktor, već njihovo zapošljavanje u oblasti poljoprivrede i oko nje. To znači šumarstvu, vodoprivredi, raznim uslužnim delatnostima, zanatstvu, domaćoj radinosti, infrastrukturnim, malim i srednjim industrijskim pogonima (kojih ima 220.000, a cilj je da ih bude 400.000), čija proizvodnja ne ugrožava ekološku ravnotežu.

Najbrža deagrarizacija na svetu

Jugoslavija je imala najbržu deagrarizaciju na svetu. Za poslednjih 50 godina XX veka iz sela u grad je otišlo oko osam miliona ljudi. Takav proces u svetu je trajao je oko 150 godina. Seobe su nastavljene i prisilno u poslednjoj deceniji XX veka kada je ratni vihor u Srbiju iz Hrvatske, Bosne i Hercegovine i Kosova i Metohije „doneo“ još blizu 400.000 ljudi. U periodu posle Drugog svetskog rata u našem selu odigrale su se krupne, ali po svom sadržaju i posledicama protivurečne promene. Te promene su deo univerzalnog, svetskog procesa modernizacije savremenog društva, njegove industrijalizacije i urbanizacije. One su isto tako nosile i snažan pečat vladajuće ideološke paradigme, od-

nosno društvenog sistema koji je kod nas izgrađivan na toj paradigmi.

Danas Srbija traga za novim identitetom, za novom paradigmom društvenog razvoja, pa se ne smeju zaboraviti ni marginalizovati selo i poljoprivreda. Kao i mnogo puta do sada u istoriji, i u ovim vremenima, selo i poljoprivreda su naš glavni oslonac koji nam omogućava opstanak i preživljavanje. Ponovo se okrećemo selu kada nam je teško, pa smo ubeđeni da selo i zapošljavanje u njemu i oko njega omogućavaju prevazilaženje krize. Ali, to zahteva i radikalno nov odnos društva prema njemu. Jer, u gradovima nema šta da se radi, a u selima nema ko da radi!

Umesto dosadašnjeg intendantskog pristupa selu i poljoprivredi, gde su se oni tretirali kao proizvođači jeftine hrane, mora da se stvori koncepcija takozvanog ruralnog razvoja, koja će se temeljiti na demografskim, prirodnim, ekonomskim i socio-kultur-

nim potencijalima. Karakteristika srpskog sela danas je da se i poslednjih decenija u njemu dešavaju izuzetno negativna demografska kretanja. Rapidno se smanjuje natalitet, u nekim krajevima vlada i prava „bela kuga“. Sve to je rezultiralo depopulacijom, senilizacijom i socijalnom devastacijom brojnih regija u Srbiji. Krupne promene dogodile su se i u privrednom životu srpskog sela. Te promene koje imaju dalekosežne socijalne i ekonomske posledice nisu dovoljno izučene i objašnjene. U XX veku je seljačko gazdinstvo bilo definisano ideološkom kategorijom maksimuma, što se pokazalo iracionalnim. Danas nema tog maksimuma, ali imamo sve manji broj ljudi koji imaju velike posede od po nekoliko hiljada hektara i sve veći broj onih koji ostaju sa svojim sitnim posedom (prosečna njiva u Srbiji je ispod tri hektara površine), koji im život znači, jer je to dodatak na prihod i osnova za preživljavanje. U prošlom

veku pod uticajem industrijalizacije i urbanizacije, dogodila se „civilizaciona revolucija“. Promenjen je seljakov pogled na svet, promenjene su njegove vrednosti i moral, kulturne potrebe i životne aspiracije.

Tradicionalan način života

Do Drugog svetskog rata Jugoslavija je bila agrarno, tradicionalno društvo. Preko 80 odsto stanovništva je živelo na selu autarhičnim, oskudnim i tradicionalnim načinom života. Ceo seljakov svet je bio sveden na njegov posed, gazdinstvo i porodicu, selo u kome živi i crkvu koja je oličavala Boga i usmeravala njegov duhovni život. Posle Drugog svetskog rata pod uticajem svetskih procesa, kao i nove vizije društva, izvedena je industrijska revolucija, nastupile su i protivurečne promene. Industrijalizovana gazdinstva povećala su robnost, specijalizovala se, imala tržišnu orijentaciju, drukčije stavove o budućnosti agrara. Takođe, su imala i više kapitala, znanja i snage od tradicionalnih gazdinstava. Pod uticajem industrijalizacije smanjio se udeo tradicionalnog ručnog rada, smanjio se broj nekvalifikovanih radnika, a zaposleni u kombinatima su poprimali odlike industrijskih radnika. Rezultat toga je da se udeo stanovništva u gradskim naseljima povećao od 21 odsto u 1948. na 51 odsto u 1991. godini.

Prema rezultatima popisa, poljoprivredno stanovništvo je 1948. godine činilo 68 odsto; 1953. godine 61 odsto; 1961. godine 49 odsto; 1971. godine 36 odsto; 1991. godine 17 odsto ukupnog stanovništva. U apsolutnim iznosima poljoprivrednog stanovništva u Srbiji je 1961. godine bilo 9.157.597 lica, a 1971. godine 7.843.986 lica, a 1981. godine oko pet miliona. Republika Srbija danas raspolaze sa 5.113.000 hektara poljoprivredne površine ili 0,68 hektara po stanovniku. Od toga 4.252.000 hektara su obradive površine ili 0,57 hektara po stanovniku. Do tranzicionih promena 85 odsto poseda je bilo u vlasništvu privatnika, a sad su gotovo sve površine privatizovane (računa se da je oko 400.000 hektara u državnom vlasništvu). Aktivnog poljoprivrednog stanovništva prema popisu iz 1991. godine bilo je 904.127, a podaci iz 2002. godine ukazuju da ih je sad 529.236! Procene su da u Srbiji sad ima 778.000 poljoprivrednih gazdinstava, a da se proizvodnjom hrane bavi više od dva miliona ljudi.

Neophodno investirati u seosku infrastrukturu: Dotrajala zgrada zdravstvene ambulante u Bešenovci

U prošlom veku pod uticajem industrijalizacije i urbanizacije, dogodila se „civilizaciona revolucija“. Promenjen je seljakov pogled na svet, promenjene su njegove vrednosti i moral, kulturne potrebe i životne aspiracije

U Mošorinu je prazno 200 od 800 kuća

Agrarna zemlja

Srbija je i danas siromašna agrarna zemlja. Jer, poljoprivreda direktno donosi više od 20 odsto bruto društvenog proizvoda, a sa pratećim delatnostima to se i udvostručuje. Da smo siromašna

agrarna zemlja sa niskom produktivnošću potvrđuju i činjenice da jedan srpski seljak proizvodi hrane za 15 ljudi, u Nemačkoj za čak 152 osobe, Francuskoj 77, Austriji 56, Sloveniji 25, a prosek za EU je između 50 i 80 stanovnika!

Današnja seoska porodica u Srbiji je neka vrsta socijalne ruševine koja sav svoj šarm duguje staroj socijalnoj arhitekturi na koju podseća Henry Mendras. U posleratnom periodu pa i danas veličina poljoprivredne porodice je smanjena, ali je seoska porodica bila i ostala veća od gradske. Slično, seoska poljoprivredna porodica je veća od seoske nepoljoprivredne porodice. U današnje vreme na selu je najrasprostranjeniji tip porodice od dva pokolenja i dece. Poslednjih decenija došlo je i do promena na brojnosti porodice, pa se beleži usitnjavanje velikih porodica, jer se odrasla deca odvajaju od porodice, roditelja i grade sopstvene zajednice. Ostala je ljubav za zemljom kod starijih, ali se stvorila i jaka želja za modernizacijom kod mladih. Tako je civilizacija ušla u selo. Udeo poljoprivrednog stanovništva u ukupnom stanovništvu Jugoslavije opao je sa 73 odsto u 1948. godini

U današnje vreme na selu je najrasprostranjeniji tip porodice od dva pokolenja i dece

na 19 odsto u 1981. godini. Za takvo smanjenje SAD i Švedskoj je trebalo 90 godina, Francuskoj oko 100 godina, Japanu 73, a Danskoj je trebalo za sličnu promenu čak 130 godina... Procene su da je u Srbiji 2011. godine broj poljoprivrednog stanovništva iznosio oko 9,4 odsto (ili oko 540.000). Od ovog broja bi čak 50 odsto bilo lica starije od 60 godina, dok bi mladih od 20 godina bilo samo 11,5 odsto (manje od 62.000).

Ekonomska-socijalna institucija „ruralni razvoj“ je relativno nova u teoriji razvoja. Vezuje se za zemlje takozvanog „trećeg sveta“ u vreme pojave izrazito snažnih problema na relaciji hrana-siromaštvo-populacija. Ovo istovremeno upućuje na zaključak da se počeci ruralnog razvoja vezuju za poljoprivredu. I danas kada se pomenu ruralna područja, odmah se zna da su to siromašna područja. Zato se integralni ruralni razvoj, kao jedna od najmlađih grana teorije razvoja, danas tretira kao „motor“ ekonomsko-socijalnog progressa. Ne samo u zemljama u tranziciji već svuda u svetu. Za efikasnije rešavanje brojnih problema u ovim regionima potrebna je adekvatna proporcija tri faktora: ljudsko znanje, tehnički i prirodni resursi i - kapital.

(Nastavak u sledećem broju)

(Autor je član Odbora za selo Srpske akademije nauka i umetnosti)

Da se seljak vrati na prvo mesto!

Još od vremena Adama Bogosavljevića koji je krajem 19. veka na velika zvona najavio začetak srpskog agrarnog pokreta, u svesti onih koji su stvarali novo društvo, učvrstila se istina da je veći hranitelj svakog društva, bez obzira na njegov tehnološki napredak seljak i da zemlja predstavlja najveće narodno bogatstvo. Zaostala u svom inudstrijskom napretku, skrhanja stranpućama na kojima se u proteklih stotinu i više godina nekoliko puta nalazila, Srbija je i danas pretežno agrarna zemlja čiji opstanak zavisi ponajviše od razvoja sela. Otuda, kako naši paori vole da kažu, ulaganje u selo predstavlja osnov i jedinu mogućnost izlaska iz krize u kojoj se kao društvo nalazimo.

Sava Obrovački

A da je selo, ako ga posmatramo izdvojeno od opšteg birokratskog sistema i te kako održivo, pokazuje i primer iriškog sela Rivica, odnosno, primer porodice Obrovački, koja već generacijama živi na svojoj zemlji, sa nje ustaje i njog se vraća.

Žito dobro, kukuruz podbacio

U svom vlasništvu, Obrovački imaju 12, a u zakupu još 20 hektara zemljišta na kojem, kako kaže Sava Obrovački, mladić koji se njivi i vinogradu vratio sa studija, uzgajaju ratarske kulture, pre svih kukuruz, soju i žito. Uz to, kao pravi Rivičani, svesni kvaliteta i lepote fruškogorskog vinogorja, Obrovački imaju i dva hektara pod vinogradima i jedan hektar pokriven breskvama.

Generalno govoreći, ovogodišnjim rodnom su zadovoljni mada, kažu, pamte i bolje trenutke.

- Kao što je poznato, ove godine su bile velike suše i protiv toga se nije moglo mnogo učiniti. Borili smo se koliko smo mogli i kako smo umeli tako da ni nemamo kud nego da budemo zadovoljni. Konkretno, rod žita nije bio toliko loš ni po kvalitetu ni po kvanitetu, ali je zato kukuruz drastično podbacio. Imamo oko 25 posto planiranog roda od 7 do 8 tona po hektaru koliko obično bude. Što se tiče semena, već nekoliko godina sejeemo „Pionir“ i zadovoljni smo, ali ove se godine nije moglo protiv suše, priča Sava, dodajući da je setva obavljena i da se nada da će iduća godina biti blagorodnija.

Vinogradi sačuvali kvalitet

Prema rečima Slobodana Obrovačkog, Savinog oca i najboljeg savetnika i pomagača u radu, ni ovogodišnji rod grožđa nije na najvišem nivou.

- Obično imamo oko 10.000 litara vina, ali zbog suše količina se ove godine spustila na 7.000 litara. Međutim, zadovoljni smo da je vino očuvalo svoj kvalitet. Jer, kao što je dobro poznato, nije bitno samo da rod bude krupan ili da ga ima dosta, potrebno je i da svaki čokot, svaki grozd, sačuva svoje prirodne karakteristike, kako bi u procesu pravljenja vina potreba za veštačkim dodacima bila svedena na minimum, objašnjava Slobodan.

Od sorti, Obrovački najviše proizvode popularni i po svom kvalitetu prepoznatljivi „Hamburg“. Deo ukupne proizvodnje se prodaje na kvantašu, a deo se prerađuje u vino.

- Obično na kvantašu prodamo tri do pet tona grožđa, ali je ova godina, opet zahvaljujući suši, bila posnija, tako da smo prodali tek tonu i po. Sa druge strane, što se tiče vina, ono je prvoklasno i prodajemo ga i poklanjamo rinfuzno. Mi smo, generalno uzev, mali proizvođači i mislim da država mora da ima sluha za nas. Teško koji mali proizvođač ima sredstava da vino flašira, jer to podrazumeva i registraciju kod preduzeće, a to sve košta, objašnjava Sava i dodaje da bi bilo dobro da se u što skorijem vremenu organizuje kvalitetno i radno Udruženje vinara, preko kojeg bi, pre svega mali proizvođači mogli da udruže svoj rad i da zajedno nastupaju na tržištu.

Sa ovom se konstatacijom slaže i deda Slobodan, koji dodaje da je rivičko vino nadaleko čuveno i da u njihov podrum svraćaju oni koji vole prvoklasno vino.

- Imamo odličan podrum koji smo uredili pre nekoliko godina. Uslovi sa skladištenja vina su izu-

Vino očuvalo kvalitet

zetni „Vranac“, „Rizling“, „Kaberne sovignon“, samo su neke od sorti koje proizvodimo i velika nam je čast to što se do sada niko nije požalio na kvalitet našeg vina, jasan je Slobodan.

Selo je imperativ opstanka

I bez obzira na razlike u godinama, otac i sin, Slobodan i Sava Obrovački, slažu se u jednom, a to je da je ulaganje u selo imperativ opstanka Srbije. Na tom putu, smatraju, najpre treba pomoći male proizvođače kojih je i najviše.

- Mali proizvođači drže našu poljoprivredu. I upravo otuda, njih treba podržati. Trenutno, seljaku je dosta

toga problem: od suše, preko nestabilnog tržišta do mehanizacije koja se jako teško amortizuje. Potrebno je razviti osećaj solidarnosti među poljoprivrednicima, jer se tako mogu udruživati i brže i lakše ostvariti svoje ciljeve, smatra Sava.

- Naš seljak je dobar, vredan, mudar. Njemu ne trebaju slova i lekcije. Trebaju mu uslovi i on će pokazati šta zna. Nije normalno da činovnik, trgovac ima više nego seljak. Danas na žalost nema niko, standard života je nizak, ali da bi se nešto promenilo, potrebno je da seljak zauzme ono mesto koje mu pripada. I to najpre u Sremu, u kojem je poljoprivreda glavni izvor prihoda za sve, zaključuje deda Slobodan.

S. Lapčević

BILJANA SMILJANIĆ, RUKOVODILAC ODELJENJA ZA ISPITIVANJE KVALITETA ZEMLJIŠTA POLJOPRIVREDNE STRUČNE SLUŽBE "SREMSKA MITROVICA"

Analizom do "lične karte" svake njive

Na osnovu dobijenih rezultata kontrole plodnosti zemljišta proizvođači dobijaju stručnu preporuku o optimalnoj primeni mineralnih đubriva za postizanje visokih i stabilnih prinosa i roda dobrog kvaliteta.

Poštovanjem preporuka se doprinosi očuvanju životne okoline i doprinosi uštedama u poljoprivrednoj proizvodnji

Laboratorija za ispitivanje kvaliteta zemljišta pri Poljoprivrednoj stručnoj službi "Sremska Mitrovica" jedna je od prvih laboratorija ove vrste u Vojvodini. Prvi koraci na tom planu načinjeni su još 70-tih godina prošlog veka u okviru nekadašnjeg Poljoprivrednog instituta "Dr Petar Drezgić" u Sremskoj Mitrovici. Ovaj pionirski posao nije bio lak, ali je pomena laboratorija bila među prvima koje su počele da rade hemijske analize zemljišta u Vojvodini, podseća Biljana Smiljanić, rukovodilac ovog odeljenja koje radi pri PPS "Sremska Mitrovica".

- U tom periodu ispitivanje kvaliteta zemljišta se stidljivo radilo, odnosio se na društveni sektor i samo sporadično tražene su analize zemljišta sa privatnog sektora. Počelo se i sa izvođenjem kalibracionih oglada, to su višegodišnji ogladi pomoću koji su se određivale granične vrednosti osnovnih hranljivih elemenata fosfora i kalijuma da bi se mogla davati optimalna količina i prava preporuka za primenu mineralnih đubriva. Posle 1990. godine ovde sve više počinje da se radi analiza zemljišta privatnog sektora i trenutno se najviše rade upravo takve analize. Imali smo besplatne akcije koje je finansirala država, a u poslednje vreme to čini Pokrajina - podseća Biljana Smiljanić.

Biljana Smiljanić

Pored kontrole plodnosti zemljišta u ovoj laboratoriji se 80-tih godina počelo raditi utvrđivanje mineralnog azota u zemljištu N-min metodom, a to je vrlo značajno za određivanje i upotrebu pravih količina azota za konkretno zemljište.

Analize se rade pred prihranu pšenice ili setvu kukuruza, šećerne repe. Danas se ove analize najviše rade na društvenom sektoru, a jedan od najvećih korisnika je "Mitrosrem".

- I sada je pravo vreme za uzimanje uzoraka za kontrolu plodnosti zemljišta. Pogodno vreme za to je vreme nakon skidanja jarih ili ozimih useva, nakon žetve pšenice ili ječma u letnjem periodu, a u jesen nakon skidanja soje, kukuruza i šećerne repe. Ove godine, zbog suše, svi usevi su skinuti odavno i sad je pravo vreme za uzimanje uzoraka zemljišta. Kada se uradi hemijska analiza, kontrola plodnosti proizvođač dobija svojevrsnu "ličnu kartu" svoje parcele sa osnovnim parametrima plodnosti, PH vrednosti zemljišta, odnosno kiselosti ili alkalnosti zemljišta. Tom analizom se određuje količina kalcijum karbonata, procenat humusa, ukupnog azota i lako pristupačnog fosfora i kalijuma. Na osnovu dobijenih rezultata proizvođači dobijaju preporuku za optimalnu primenu mineralnih đubriva neophodnu za postizanje visokih i stabilnih prinosa ali i roda dobrog kvaliteta. Poštovanjem propisanog doprinosi se očuvanju životne okoline, a jedan od najvažnijih faktora za primenu dobijenih savetova su uštede u ulaganjima u proizvodnju, istakla je Biljana Smiljanić.

U laboratoriji

Zemljište se, znači, troši, laički rečeno. Ono nije jednom zau-

vek dato, a njegov kvalitet, objašnjava naša sagovornica, zavisi od toga kako se njim gazovalo u prethodnom periodu. Zato se kod kontrole za svaku parcelu određuju različiti saveti i preporuke.

- Mi preporučujem optimalne količine i optimalne formulacije đubriva, a koliko će ih poljoprivredni proizvođač poštovati zavisi od njega - navodi Biljana Smiljanić, rukovodilac Odeljenja za kvalitet zemljišta PSS "Sremska Mitrovica". - Tačnije, zavisi od njegove ekonomske mogućnosti, zavisi i od mogućnosti da na tržištu nabavi određenu formulaciju đubriva.

S. Đaković

Poziv poljoprivrednicima

Poljoprivredna stručna služba "Sremska Mitrovica" i Odeljenje za kvalitet zemljišta, upućuju poziv poljoprivrednim proizvođačima da ispituje kvalitet zemljišta na svom posedu. Poziv se redovno upućuje nakon zimskih predavanja za poljoprivrednike gde je ova tema neizostavna. - Kako pravilno uzeti uzorak znaju oni koji su ovo radili, ali one koji ne znaju mi uvek savetujemo da nam se obrate i pitaju kako se to pravilno radi - rekla je Biljana Smiljanić. - Dovoljan je poziv na telefonski broj hemijske laboratorije 622 - 279.

Bogatstvo različitosti vojvođanske ravnice

U Novom Sadu je prošle subote održan četvrti po redu „Rogalj“ – susret organizatora vojvođanskih turističkih, kulinarskih, turističko-zabavnih, etno i folklornih priredbi. Manifestaciju je otvorio pokrajinski sekretar za privredu, zapošljavanje i ravnopravnost polova Miroslav Vasin. Uz podršku Pokrajinskog sekretarijata za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu i Pokrajinskog sekretarijata za privredu, zapošljavanje i ravnopravnost polova, organizator ovog već tradicionalnog okupljanja udruženja, organizacija, aktiva, zadruga i drugih priredivača priredbi vezanih za vojvođansko selo, njegovu tradiciju i turističko-privrednu ponudu, je nevladina organizacija „Agroprofit“.

Miroslav Vasin

Veliko je zadovoljstvo otvoriti priredbu kakva je „Rogalj“ i zbog toga želim da vam kažem da će naša pokrajinska Vlada i dalje podržavati sva ovakva okupljanja i manifestacije, koje nas uvek obraduju i iznova uvjere kakvim bogatstvima, kakvom lepotom i kakvim šarenilom Vojvodina odiše i živi. Jako je lepo stajati ispred ovakvog raznolikog i raznovrsnog skupa – svih naših Vojvođana, pristiglih sa svih strana, da svakome još jednom pokažu sve naše lepote i kulinarske i muzičke, i sve ono što je naša tradicija bilo da su to sela, palanke ili gradovi. Niko bolje ne predstavlja Vojvodinu od naše raznolikosti i naše sloge. Lepota različitosti je ono što Vojvodinu čini prepoznatljivom i jedinstvenom. Siguran sam da će svi naši gosti to bogatstvo prepoznati i zavoleti, kao što ga i mi volimo – rekao je pokrajinski sekretar za privredu, zapošljavanje i ravnopravnost polova Miroslav Vasin.

Prezentacija ponude

Publici „Roglju“ su se predstavili svojim proizvodima, predmetima tradicionalne izrade, kulinarskim i etno proizvodima, muzikom, nošnjom

i sopstvenom turističkom ponudom mnogi od organizatora priredbi i okupljanja tokom ovog leta održanih širom naše Pokrajine. Četvrti „Rogalj“ je imao i goste iz inostranstva, naše susede iz Hrvatske i Mađarske. Sa skupa je upućena molba za podršku malim seoskim proizvođačima tradicionalnih specijaliteta i kvalitetnih domaćih prehrambenih proizvoda, kako bi njihova roba, od kolača, testenine, mesnih preradevina, proizvoda od voća i povrća pronašla put do velikih trgovinskih lanaca i postala deo stalne ponude u najvećim trgovinama. U okviru „Roglja“ posebno je promovisano vinarstvo i ponuda vina, žensko zadrugarstvo, kao i stvaralaštvo vojvođanskih žena, okupljenih oko seoskih udruženja, koje organizuju godišnje više od hiljadu sličnih susreta.

Miroslav Vasin je tokom održavanja „Roglja“ razgovarao sa ženama (budućim zadrugarima) i sa predstavnicima desetak listova koji prate događaje i život sela na tribini koju je organizovalo Društvo novinara Vojvodine.

Posebna vrednost četvrtog „Roglja“ je što je stvaralaštvo žena i kulnara dobilo podršku da sa svojim proizvodima bez puno procedure stignu u trgovačke lance, kakav je slučaj sa

Predstavnici „Sremskog svinjokolja“ iz Šida

Sa štanda hrškovačkih „Rimskih dana“

„Sremskim novinama“ dodeljena Zlatna plaketa

sličnim robama u EU – rekla je Jelena Krstić predsednik.

Organizacionog odbora „Roglja“ i dodaje da je „Rogalj“ podstaklo osnivanje ženske pčelarke zadruge, što su pčelarke i potvrdile svojim dolaskom.

Dodeljena priznanja

Zlatnu plaketu za „Najuspešnijuu manifestaciju 2012.g.“ dobili su „Pudarski dani“ iz Iriga, dok je Zlatna plaketa za podršku „Roglju“ pripala manifestaciji „Belmužijada“, Svrlijig, opština Svrlijig.

Zlatne plakete dobile su još sledeće manifestacije: za stvaralaštvo žena – „Sremski kolač“ iz Rume u organizaciji Turističke agencije Panonija turs; za čuvanje seoskih običaja – Udruženje amatera kulnara i negovaoca starih običaja iz Mužlje i Dragan Vukotić kao „Najuspešnijuu menadžer u 2012.g.“ za organizaciju priredbe „Temeniska pasuljijada“.

Priznanja „Roglja“ za manifestacije koje obećavaju dobili su: Aktiv žena iz Bačkog Jarka za manifestaciju „Pitijada“ i Društvo kisačkih žena iz Kisača za „Dan kisačke sarme“, dok

je Specijalno priznanje za aktivnost dobilo Etno građansko društvo „Suvrača“ iz Kikinde.

Predsednik Društva novinara Vojvodine Mladen Bulut, nakon odluke posebnog žirija, zlatne plakete za pisanje o životu i radu na selu dodelio je „Sremskim novinama“ iz Sremske Mitrovice (regionalni list), kao i seoskom listu „Život sela“ iz Omojlice.

Poseban žiri za ocenu vina, u sastavu Ljubice Radan, enologa i Đor-

đa Simovića, novinara, od desetine ponuđenih vina iz „Vinskog sokaka“, odlučili su da priznanje da najptikije belo vino dodeli Poljoprivrednom fakultetu iz Novog Sada, Departmanu za voćarstvo, vinogradarstvo, hortikulturu i pejzažnu arhitekturu, a za najptikije crveno vino Podrum Šukac iz Sremske Kamenice.

AgroPress, Sremska poljoprivreda

Priznanje za „Sremski kolač“

REČ LAUREATA

Promovisati "Pudarske dane" izvan Srbije

Na štandu dobitnika Zlatne plakete za „Najuspešnijuu manifestaciju 2012. godinu“ koju su dobili „Pudarski dani“ iz Iriga razgovarali smo sa Stevanom Kazimirovićem, zamenikom predsednika Opštine Irig i jednog od organizatora „Pudarskih dana“.

Koliko dugo postoji manifestacija „Pudarski dani“?

Manifestacija „Pudarski dani“ postoji 20 godina i ova godina je godina jubileja. Krenuli smo 1993. godine dosta skromno, ali se manifestacija širila iz godine u godinu. Ove godine, u godini jubileja, dobili smo priznanje za ono što smo uradili na planu očuvanja narodnih umotvorina.

Svi su nas pitali: šta su „Pudarski dani“?

Mi smo pudarske dane, tu berbu grožđa i vina posvetili čoveku koji čuva vinograd, pudaru i zato je naša manifestacija specifična u okviru svih ostalih manifestacija berbe grožđa – kaže Kazimirović.

Kako ste zadovoljni interesovanjem gostiju za irišku manifestaciju?

Zadovoljni smo posetom i interesovanjem na našem štandu. Tu su i naši aktivni žena sa sremskim kolačima koja takođe učestvuju na „Pudarskim danima“, kao i naši vinari. Zadovoljni smo pozivom na ovu manifestaciju, priznanjem i učešćem.

Štand „Pudarskih dana“

Zadovoljni smo posetom i interesovanjem na našem štandu. Tu su i naši aktivni žena sa sremskim kolačima koja takođe učestvuju na „Pudarskim danima“, kao i naši vinari. Zadovoljni smo pozivom na ovu manifestaciju, priznanjem i učešćem.

Kakvi su planovi za budućnost?

Naši planovi su da ovu našu manifestaciju koja je postala prepoznatljiva širom Srbije ulaskom u turističke kalendare svih agencija, da je proširimo i da idemo izvan granica naše zemlje – ističe Stevan Kazimirović. D. Č.

TEHNIČKO-EKONOMSKE OSNOVE IZGRADNJE POSTROJENJA ZA SAVREMENU DORADU I SKLADIŠTENJE VOĆA I POVRĆA NA KOMERCIJALNIM PORODIČNIM GAZDINSTVIMA - POJEDINAČNIM I UDRUŽENIM

Sistemi skladištenja krompira

(Nastavak iz prošlog broja)

Kao praktično rešenje za raspodelu vazduha u sistemu skladištenja krompira u slojevima, preporučuju se kanali ispod i iznad nivoa poda kao i letvičasti podovi (pokazali su se kao dobro rešenje za postizanje kvalitetne distribucije vazduha uz minimalne gubitke).

Kanali iznad površine poda najčešće se izrađuju kao drveni trougaoni vodovi ili kao polukružni valoviti metalni elementi. Brzina strujanja vazduha na ulazu u kanale treba da je 4-6 m/s. Razmak između "osa" dva kanala jednak je ili manji od visine sloja krompira kako bi se eliminisale zone do kojih vazduh ne može doći. Brzina strujanja vazduha u kanalima kreće se u granicama 6-10 m/s. Otvori na izlazu kanala trebalo bi da budu što bliže podu radi poboljšanja raspodele vazduha. Za drvene kanale, ukupna izlazna površina kanala treba da je 2-3 puta veća od preseka najvećeg elementa u nizu kanala za prolazak vazduha. Za polukružne metalne vodove izlazna

površina se ograničava na veličinu 1,5-2 puta veću od poprečnog preseka najvećeg elementa skladištenja (ploda).

Zatvaranje izlaznih kanala krompirom je manje kod polukružnih čeličnih vodova nego kod drvenih trougaonih. Preporučena brzina strujanja vazduha na ulazu u sloj krompira iznosi 4 m/s.

Kanali ispod nivoa poda, sl. 8, postavljaju se na manjem međusobnom rastojanju. Razmak između osa kanala je za oko 80% veći od visine sloja krompira. Kao polazni kriterijum za dimenzionisanje ovih kanala služe standardne metode pri projektovanju sistema komfornе klimatizacije, metoda smanjivanja brzina ili metoda konstantnog pada pritiska. Samo u jednostavnijim slučajevima, kanali se izvode sa konstantnim poprečnim presekom. Optimalna (preporučena) brzina strujanja vazduha na ulazu u kanal je 6 m/s.

Za semenski krompir preporučuju se sistemi skladištenja u sandukima koji omogućavaju efikasnije sušenje, čime se umanjuje mogućnost pojave oštećenja i bolesti. Sanduci

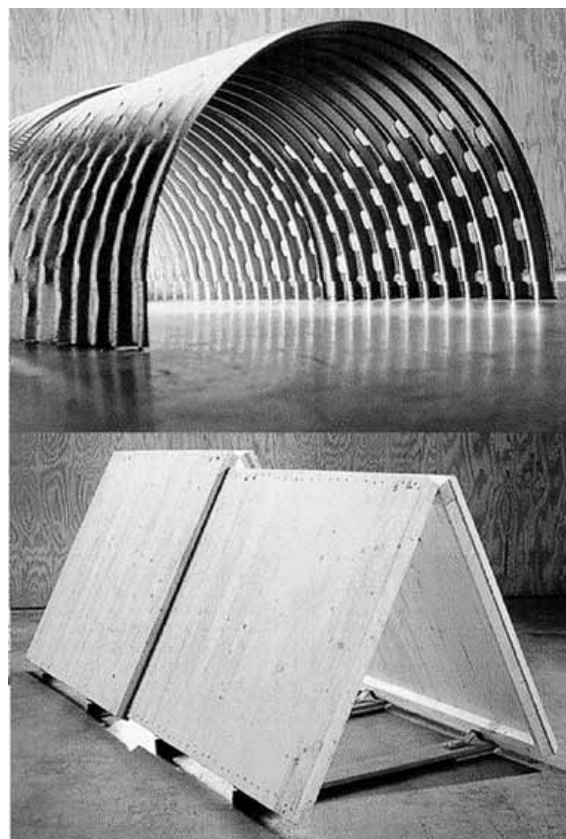
imaju pune ili letvičaste stranice i perforirano paletno dno radi cirkulacije vazduha. Standardne dimenzije sanduka su 1,1 x 1,40 x 1,24 m. Moguće je primeniti ventilaciju po svim slojevima ili po svakom drugom.

Kod ventilacije po svim slojevima, po visini je moguće složiti pet sanduka, a po dužini devet, dok je kod ventilacije po svakom drugom sloju, po visini moguće složiti četiri sanduka, a po dužini pet. Razmak između redova trebao bi da bude najmanje 10 cm.

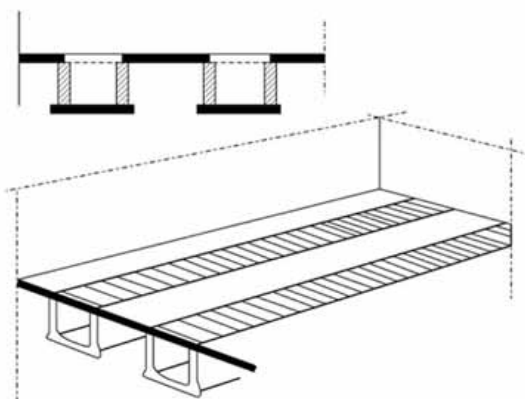
Skladištenje u vrećama koristi se za skladištenje semenskog krompira. Vreće se mogu slagati do visine od 5m.

U cilju ograničenja uticaja spoljašnjih faktora (posebno transmisivnog toplotnog opterećenja) na kontrolisane uslove u skladištu, neophodna je adekvatna izolacija skladišta. Izolacija se, principijelno, izvodi kao i za standardne konstrukcije rashladnih komora. Kao materijal za izolacione slojeve najčešće se koriste polistiren, poliuretani i mineralna vuna. Za smanjenje uticaja sunčevog zračenja i toplotnog opterećenja objekta usled dovođenja toplote preko krovne površine, moguće je koristiti materijale sa velikim koeficijentom refleksije. Druga, takođe efikasna mera je formiranje sloja mirnog vazduha male debljine ispod krovne konstrukcije (prostor između krovne pokrivke i izolacionog materijala).

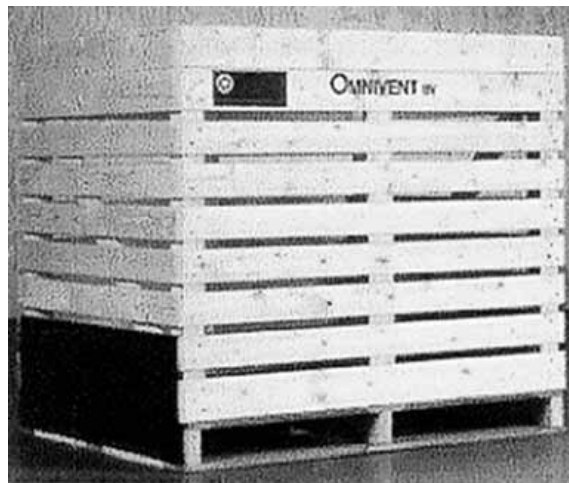
Radi sprečavanja kondenzacije vlage u krovnoj konstrukciji ili zidovima objekta potrebno je sprečiti da u bilo kom preseku izolacione ili građevinske konstrukcije stvarni parcijalni pritisak vodene pare u vlažnom vazduhu bude jednak ili veći od parcijalnog pritiska zasićenja vodene pare na temperaturi koja vlada u tom preseku. Drugi način je ugradnja sistema za recirkulaciju vazduha preko gomile krompira da bi se intenziviralo kretanje vazdu-

Sl. 7 Izgled ventilacionih kanala: a) polukružni metalni valoviti vodovi b) drveni trougaoni vodovi

Sl. 8 Kanali ispod nivoa poda

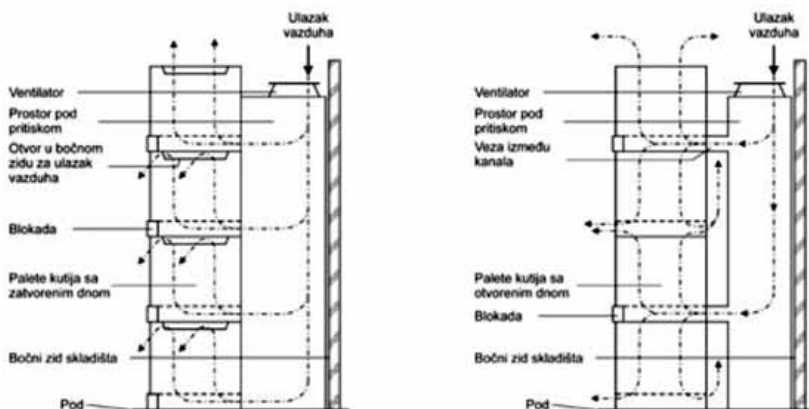
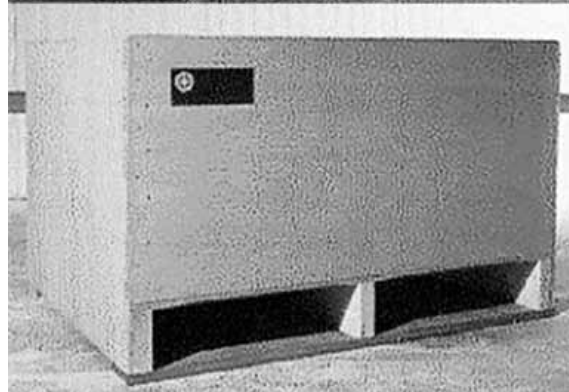

Sl. 9 Sanduci za skladištenje krompira

ha, a samim tim i razmena toplote između vazduha u skladištu i samog objekta. Sprečavanje kondenzacije moguće je i postavljanjem apsorbera vlage iznad gomile krompira, ili

postavljanjem ventilatora u zidove objekta radi smanjenja vlažnosti u trenucima kada je rizik od kondenzacije visok.

www.agroplus.rs

Sl. 10 Ventilacija u sistemu skladištenja u sanducima

Na vašaru su u opticaju sve valute, prodavci primaju sve - od dinara, preko evra, pa do kuna. Niko ne pita kojim parama se plaća, samo da se roba proda. Najposećenija je bila tezga sa rezervnim delovima za poljoprivredne mašine, s obzirom da su i radovi na njivama ovih dana u punom jeku

Svega ima, samo para nema

Kao i svakog 15. u mesecu i ovog puta šidski vašar privukao je veliki broj posetilaca, bez obzira na hladan vetar i oblaku koji su pretili kišom. Neki od njih došli su da bi kupili baš ono na šta su čekali još od prošlog vašara, pojedini su tu samo da razgledaju, dok je najviše bilo onih koji su na vašar navratili, kako kažu, „samo da se sretnu i ispričaju sa ljudima“.

Prodavci su nudili raznu robu, od voća i povrća, preko odeće i obuće, sredstava za higijenu, slatkiša, pa sve do raznih alata i stoke. Ipak, najposećenija je bila tezga sa rezervnim delovima za poljoprivredne mašine. s obzirom da su i radovi na

njivama ovih dana u punom jeku. Na toj tezgi farovi za traktore prodavali su se po ceni od 600 dinara, stop svetla od 200 do 600, ogledala od 500 do 700, dok su polovne auto gume sa felnama nudene po ceni od 30 evra.

Po stakla za traktor tog dana u Šid iz Martinaca stigao je **Jovan Božić**. Bio je zadovoljan jer je našao ono što mu je bilo potrebno i dodao je da se isplati pazariti na vašaru, jer su cene ovde niže za oko 20 posto u odnosu na one u radnjama.

Zadovoljan sa cenama bio je i **Milan Nesvanulica** iz Vašice. On je pazario dršku za sekiru, po ceni od 400 dinara i kaže:

- Dolazim redovno na vašar, svakog 15. u mesecu. Kupim uvek po nešto. Ali, više dođem da se sretnem sa ljudima, da malo popričam i čujem šta ima novo.

Rumljanin **Sava Simić**, koji redovno prodaje na šidskom vašaru, u ponudi je tog dana imao kompletnu konjsku opremu, kamdžije, bičeve, ali kaže da se takva oprema u današnje vreme slabo traži.

- Ljudi uglavnom kupuju kaiševe za kerove, njihov prodajem po ceni od 100 do 500 dinara, a tek poneko kupi nešto iz asortimana za konje, najčešće su to kamdžije, koje koštaju 200 dinara. Mislim da im one više služe za ukras. Ovo malo što zaradim po vašarima dobro mi dođe da popunim kućni budžet, a da bi preživio bavim se usput i poljoprivredom - kaže Sava.

Njegov sugrađanin **Branko Brzovan**, takođe se bavi saračkim zanatom, u kome mu pomažu žena i sin.

- Zanat sam nasledio od tasta, a robu prodajem po vašarima u Sremsu i Bačkoj. Prodaja ide slabo, ali ne zato što nema konja, nego zato što ljudi nemaju para. Kod mene amovi koštaju 320 evra, dok su oni paradni za fijakere nešto skuplji 380 evra. Ne mogu reći da se danas od zanata ne može preživeti... Može, ali onaj ko ima zanat u rukama mora mnogo i da radi, jer samo tako će moći sebi i svojoj porodici da obezbedi egzistenciju - priča Branko Brzovan, sarač iz Rume.

Na vašar u Šidu je, kao i svakog 15. u mesecu i ovaj put sa svojim proizvodima došao **Jovo Sudar**, kovač iz Velikih Radinaca. On je na svojoj tezgi u ponudi tog dana imao delove za sve vrste plugova i raonika, ali i sve potrošne delove za traktore, koji su se kretali od 1.000 do 4.000 dinara.

- Prodaja slabo ide, za sada svi samo gledaju i rasputuju se za cene, ali verujem da je to zbog toga što prava sezona još nije počela. Seljci čekaju kišu da počnu sa oranjem, a s obzirom na vremenske uslove, to može da se desi tek u decembru. U radnji mi pomažu oba sina, borimo se nekako zajednički da preživimo - kaže Jovo Sudar iz Velikih Radinaca.

Mitrovčanin **Željko Markoš** kaže da ima bravarsku radionicu u kojoj pravi hranilice i pojilice, kao i korita za šurenja svinja, ali da prodaja ide slabo i dodaje:

- Hranilice i pojilice prodajem po ceni od 4.000 do 9.000, a korita po 6.500 dinara. Međutim, ljudi imaju i manje stoke i manje para nego ranije, tako da je prodaja znatno lošija, iako ja idem po celom Sremsu. Živim od limarskih radova, pa zato i obilazim sve pijace i vašare, kako bih i prodao to što napravim.

U Šid je 15. oktobra iz Šapka stigao i **Sveta Živanović**. U svom kamionu dovezao je polovnu belu tehniku. Mušterija ima, ali samo gledaju izloženu robu, niko ništa ne kupuje. Niko ne kupuje ni stoku, koje je tog dana bilo prilično. **Drago Vajagić** iz Kukujevacu dovezao je ovcu i ovna za prodaju. Kaže da mu se na ovu cenu kukuruza i de-

teline ne isplati da ih više drži, a da ima par komada koje prodaje po ceni od 150 evra za 120 kilograma žive vage.

Prasići su se prodavali po ceni od 220 dinara, ali ni njih niko ni da pogleda. **Đorđe Akšić** iz Molovina žali se da prodaja nikada nije lošije išla i da je baš primetno da narod nema para, nego da se kupuje samo ono što se baš mora. **Miloš Jović** iz Morovića na vašar je dovezao dve koze. Nudi ih za 6.000 dinara po komadu, ali, iako je spustio cenu, kupca ni na vidiku.

- Nužda me je naterala da ih prodam. Nemam više para da ih hranim, kukuruz je skup, kažu biće još skuplji i zato sam ih i dovezao na vašar da probam da ih prodam, jer ne znam šta ću sa njima - sa njima u glasu priča Đorđe.

Na vašaru je na prodaju bio i jedan polovni špediter, vlasnika **Ante Vučića** iz Šida. On kaže da kod kuće

Jovan Božić iz Martinaca zadovoljan sa cenama

Polovni delovi za sve domaće mašine

Rasne koze na rasprodaji

Guma i felna 30 evra

Prasiće niko ni da pogleda

ima još dva takva, pa da zato ovaj prodaje, a cena mu je 280 evra.

- Davao mi neki čovek četiri ovce za njega, ali meni ovce ne trebaju, nego pare. Samo što para, izgleda, više niko nema. Bala deteline košta

400 dinara, a to konj pojede za jedan dan, plus što jede i drugu hranu koja je isto tako skupa. Tako da više nemam računa da držim ni konje ni špediter – ogorčen je Šidanin Ante Vučić.

Svetlosni uređaji za poljoprivredne mašine

Hranilice i pojilice za svinje

Raonici za plugove

Jedan od retkih prodavaca koji je tog dana otišao zadovoljan sa vašara bila je **Gospava Simić**. Ona živi nedaleko od vašarišta, pa zato iskoristi priliku da na svakom vašaru ponudi nešto od povrća koje sama uzgaja. Tog dana u ponudi je imala krompir i luk. Uspela je sve da proda, a taj novac će joj, kako sama priznaje, dobro doći, s obzirom da joj sin nije zaposlen i da sa njenom penzijom njih dvoje teško žive.

Inače, na vašaru su u opticaju sve valute, prodavci primaju sve - od dinara, preko evra, pa do kuna. Niko ne pita kojim parama se plaća, samo da se roba proda.

A ima i onih koji su specijalno zbog vašara došli iz susjedne Hrvatske.

- Šid je odvajkada bio poznat po svom vašaru i bio sam njegov redovan posetilac pre rata. Sada nisam bio godinama, pa sam zato rešio da danas ponovo obidem ove krajeve, a ujedno i da pazirim nešto na vašaru, pošto je ovde sve znatno jeftinije nego kod nas u Hrvatskoj - kaže **Antun Čosić**, koji je zbog vašara prešao 65 kilometara, koliko ima od njegove rodne Vrbanje u Hrvatskoj do Šida.

tekst: **Sanja Mihajlović**
foto: **Milan Mileusnić**

Sarački zanat ne izumire: Sava Simić

"Ljudi uglavnom kupuju kaiševe za kerove, njih prodajem po ceni od 100 do 500 dinara, a tek poneko kupi nešto iz asortimana za konje, najčešće su to kamdžije, koje koštaju 200 dinara. Mislim da im one više služe za ukras. Ovo malo što zaradim po vašarima dobro mi dođe da popunim kućni budžet, a da bi preživeo bavim se usput i poljoprivredom"

Najviše u ponudi novih i polovnih alata

Jesenje "plavo prskanje" voćaka

"Plavim prskanjem" se suzbijaju uzročnici mnogih bolesti. Suzbija se rogač šljive, monilioze koštičavih voćki (kajsije, breskve, šljive, trešnje i višnje), bakteriozne plamenjače jabuke i kruške, šupljikavost lišća i krastavost plodova kajsije i drugih koštičavih voćki, kovrdžavost lišća breskve, eskorioze vinove loze...

Iskusniji voćari znaju da u jesen, nakon završene berbe, počinje priprema za narednu vegetaciju. Rodovi u voćnjaku počinju sa održavanjem higijene u voćnjaku.

To obuhvata: sakupljanje opalog lišća, mumificiranih plodova iz krošnje i sa zemlje ispod voćke, uklanjanje starih, polomljenih grana.

Sve ove biljne delove treba izneti iz voćnjaka i spaliti. Njihovim uništavanjem smanjuje se populacija patogena. Poželjno je da se metalnom četkom ili posebnim strugačima sa debela i ramenih grana ostruže kora. Zajedno sa starom korom skidaju se mahovina, lišajevi, kao i gnezda gusenica koje su na stablu naše zimsko sklonište.

Jesenje prskanje voćaka i vinograda je obavezna mera zaštite. "Plavim prskanjem" se suzbijaju uzročnici mnogih bolesti. Suzbija se rogač šljive, monilioze koštičavih voćki (kajsije, breskve, šljive, trešnje i višnje), bakteriozne plamenjače jabuke i kruške, šupljikavost lišća i krastavost plodova kajsije i drugih koštičavih voćki, kovrdžavost lišća breskve, eskorioze vinove loze...

Prouzrokovani (patogeni) navedenih bolesti prezimljavaju u krošnji voćaka, skriveni u pukotinama kore, pupoljcima, trulim organima i drugim skrivenim mestima.

Da se infekcija ne bi ostvarila tokom kasne jeseni i blagih zimskih meseci patogeni se uništavaju na mestu njihovog prezimljavanja. Zbog toga je neophodno "plavo prskanje" obaviti blagovremeno kako bi se infektivni potencijal u proleće smanjio na najmanju meru. Najbolje vreme za tretiranje je novembar mesec. Ukoliko se na stablu nalazi dosta lišća, obavezno treba takve voćke protresti kako bi se ona oslobodila bar 2/3 lišća, pa tek onda obaviti prskanje.

Tretiranje treba obaviti po lepom vremenu, bez vetra (da ne dođe do zanošenja preparata), kada je tem-

peratura iznad 10°C. Stabla moraju biti dobro nakvašena, dok sa njih ne počne da kapa, zbog čega se često kaže "voćke je potrebno okupati". Ukoliko je neki deo ostane neistretiran, na njemu se može u proleće pojaviti bolest. S obzirom da sredstva za jesenje prskanje imaju plavičastu boju, pa kada se voćnjak njima isprska, dobija plavičastu nijansu, po kojoj je ova operacija zaštite dobila ime "plavo prskanje" voćari mogu lako uočiti propust koji su napravili prilikom prskanja i ponoviti prskanje preskočenog mesta. Sredstva za plavo prskanje pripadaju tzv. grupi bakarnih jedinjenja. To su: Bordovska čorba (1,5-2%), Blauvit (1%), Bakarni oksihlorid 50 (0,75%), Kupragrin (0,35%), Cuproxat (0,35%) itd.

Priprema bordovske čorbe

Za 100 litara jednogprocentne bordovske čorbe potrebno je:

1 kg (za dvoprocentnu 2 kg) bakar-sulfata (plavi kamen)

0,4 kg (za dvoprocentnu 0,8 kg) negašenog (živog) kreča ili 1,2 kg gašenog kreča Negašeni kreč se prethodno zagasi u strojku većoj količini vode. Od 100 l vode iz bureta odvadi se 10 l da se razmuti kreč, a u drugih 10 l vode da se rastopi plavi kamen. Kada se kreč razmuti, procedi se kroz ređe platno i uz mešanje se sipa u bure sa vodom da se napravi krečno mleko. Kada se plavi kamen rastvori u drugih 10 l vode, sipa se u bure sa krečnim mlekom. Uvek se rastopljeni plavi kamen sipa u bure sa krečnim mlekom, a ne obrnuto (što je u praksi češći slučaj). Ništa posebno se neće desiti ni ako se u bure sa rastopljenim plavim kamenom sipa krečno mleko, jedino što se takva čorba brže taloži i nešto je slabijeg kvaliteta.

Rastopljeni plavi kamen sipa se u krečno mleko uz mešanje. Kada se to završi, čorba je spremna za upotrebu. Bordovska čorba se koristi sveže pripremljena, odmah posle pripreme. Stajanjem ona gubi fun-

gicidno dejstvo. Međutim, čorba se može stabilizovati dodavanjem 250 grama šećera na 100 litara čorbe. Tako stabilizovana, pri normalnim uslovima, zadržava svoju aktivnost nekoliko dana.

Drugi način pripreme "čorbe"

Stari način pripreme borovske čorbe se sastoji u tome što se prethodno priprema "osnovna suspenzija" krečnog mleka i "osnovni rastvor" bakar sulfata (plavog kamena) koji se mešaju sa vodom neposredno pre prskanja. Ovo je dobar način pripreme kada se prave male količine bordovske čorbe, za male podese.

"Osnovni rastvor" se priprema tako što se u plastičnoj posudi rastvori 1 kg (2 kg za dvoprocentnu "čorbu") plavog kamena u 10 l vode (količina plavog kamena i vode može biti proporcionalno povećana, zavisno od potrebe). "Osnovni rastvor" plavog kamena se može čuvati neograničeno u zatvorenom staklenom balonu.

U drugoj plastičnoj posudi, suspenduje se ("rastvori") u 10 litra vode 1 kg (2 kg za dvoprocentnu "čorbu") gašenog (hidratisanog) kreča. I ova mešavina može biti pripremljena i neograničeno čuvana u zatvorenom plastičnom balonu. Unapred pripremljeni "osnovni rastvori" plavog kamena i krečnog mleka u velikoj meri olakšavaju i ubrzavaju pripremu bordovske čorbe. Kada se ukaže potreba za tretiranjem, 10 litara "osnovne suspenzije" krečnog mleka sipa se u posudu sa 80 l vode i intenzivno meša. Potom se mešavini (80 + 10) dodaje 10 l "osnovnog rastvora" plavog kamena (80 + 10 + 10 = 100) i dobro meša. Time se dobije 100 l bordovske čorbe pripremljene za upotrebu. Tokom tretiranja, prskalici treba povremeno promuckati da se čorba ne bi taložila.

Snežana Đaković,
Agrogress

Sakupljanje i spaljivanje biljnih ostataka

Ova mera je lako izvodljiva i naročito značajna u proizvodnji povrća na površinama sa ograničenim mogućnostima u odnosu na plodored, kao što je baštenska proizvodnja ili proizvodnja u zaštićenom prostoru. Zdravstveno stanje povrtarskih biljaka tokom proizvodnje mnogo zavisi od mera sprovedenih u toku prethodne vegetacije. S tim u vezi značajna mera je sakupljanje i spaljivanje biljnih ostataka.

Zaraženim biljnim ostacima prenosi se veliki broj parazita povrtarskih biljaka. Zoračavanjem obolelih biljaka infektivni materijal se stalno obnavlja u zemljištu, gde razlaganje istog teče sporo. Takav je slučaj sa površinama pod staklenicima i plastenicima, pošto te površine nisu izložene atmosferskom dejstvu koje je glavni faktor razgradnje osta-

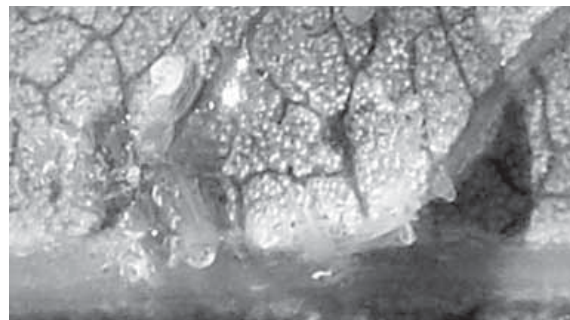
taka. Sakupljanje i spaljivanje biljnih ostataka je mera naročito značajna za suzbijanje truleži korena, prizemnog dela stabla i ne-kroze ksilema. Sa ovom merom treba započeti odmah po pojavi prvih simptoma, zaražene biljke čupati sa korenom, iznositi van i spaliti. Na kraju vegetacije, odmah povaditi i uništiti sve biljke.

Pogrešno je ostavljati ih da se osuše. Na velikim površinama ovo je teško izvodljiva mera. Sitnilice (tarupi) koje se često koriste za sečenje biljnih ostataka doprinose bržem raznošenju inokuluma, te u narednoj vegetaciji i širenju bolesti. U ovakvim uslovima problem populacije štetnih parazita u zemljištu najbolje se rešava primenom plodoreda.

PSS Šabac
Slavica Maksimović, dipl.ing.

Suzbijanje kruškine buve u jesen

Tokom ove vegetacije usled povoljnih vremenskih uslova došlo je do prenamnoženja kruškine buve u skoro svim zasadima krušaka. Kruškina buva je ekonomski najznačajnija štetočina u zasadima kruške pri intenzivnoj proizvodnji. Ona izaziva primarne štete ishranom, a sekundarne proizvodnjom velike količine medne rose koja otežava kako suzbijanje larvi tako i berbu, a takođe smanjuje i komercijalnost plodova.

Suzbijanje kruškine buve je veoma teško, sa jedne strane zbog malog broja efikasnih preparata, a s druge strane zbog mogućnosti nastajanja rezistentnih sojeva upotrebom preparata istih ili sličnih mehanizama delovanja. Ova štetočina prezimljava kao odrastao insekt ispod kore drveta.

Poznajuci biologiju štetočine Gale-nika - Fitofarmacija preporučuje suzbijanje imaga kruškine buve u jesen pre odlaska na prezimljavanje, a radi smanjivanja brojnosti i potencijala pojave u narednoj godini.

Za ove namene treba koristiti jedan od insekticida: FOBOS EC, CIPKORD 20 EC, FURY 10 EC ili KONZUL.

Kombinovanom upotrebom insekticida sa preparatima na bazi bakra (BAKARNI OKSIHLORID 50, CUPROZIN 35 WP) ili kombinacije bakra i mineralnog ulja (PLAVO ULJE) istovremeno se vrši i suzbijanje prouzrokovanih bakteriozne plamenjače jabučastog voća, i utiče na smanjivanje infektivnog potencijala u narednoj vegetaciji.

Izvor: Galenika - Fitofarmacija

Kalendar poljoprivrednih radova za novembar

Kupus i meso

U novembru se nastavljaju i završavaju obimni jesenji radovi, pre svega berba kukuruza i setva ozime pšenice. Ove radove treba ubrzati zbog opasnosti od dugih jesenjih kiša, mrazeva i snega. Svako čekanje predstavlja rizik

U polju:
Ubrzati radove, snegovi prete

Posle jesenje setve slobodno zemljište treba poorati duboko i dubiti stajnjakom i mineralnim đubrivima. Brazda ostaje otvorena, da bi bolje izmrzla tokom zime i prikupila zimsku vlagu. Na njivama na kojima su požnjeveni kasni usevi (pa i oni raniji), ako se neće zasejati ozimi usevi nego jari, takođe treba obaviti duboko zimsko oranje. Ore se duboko oko 25 do 30 centimetara. Po pravilu, u jesen se ore za sve useve koji će se sejati u proleće, osim na nagibima i naplavnim terenima, gde ima opasnosti od erozije tokom zime. Uzorana zemlja tokom jeseni i zime nakupi mnogo vlage za letnji period, a mrazevi istope grude i unište mnoštvo štetočina i korova u tlu.

Treba pregledati ozime useve i eventualno ih tretirati fungicidima i herbicidima. Skladišta se obavezno pregledaju. Dobro je pregledati luncerišta, a i druge zasejane površine, kako bi se na vreme utvrdilo prisustvo miševa i voluharica, pa ukoliko se utvrdi da je njihova populacija brojna, uraditi nešto na njihovom suzbijanju. Jer, štete koje mogu da nanese znaju biti ogromne.

Kompletna aparatura za zaštitu bilja se sređuje. Detaljno se pere, podmazuje i sprema na odgovarajuća mesta. Dotrajale delove aparature treba promeniti. Krajem meseca traktor i druge priključne mašine treba temeljno pregledati i zaštititi od korozije. Ne sme se dozvoliti da poljoprivredna mehanizacija ne bude zaštićena na propisan način u zimskom periodu. U protivnom, skraćite joj vek trajanja.

Jedan od načina zaštite voćnjaka od zečeva

U voćnjaku i vinogradu:
Zaštita od zečeva

U novembru se vade, klasiraju, trape ili isporučuju vegetacione i generativne podloge i sadnice voćaka. Podižu se voćnjaci, matičnjaci vegetativnih podloga i obavlja sadnja podloga u rastilu. Popunjavaju se prazna mesta u voćnjaku. Nastavlja se dubrenje i osnovna obrada u zasadu. Izvodi se plavo prskanje breskve i kajsije, a mlade vočke štite od glodara. Zaštita od zečeva zaslužuje posebnu pažnju. Iskusi voćari tvrde da je najefikasnija ograda od pletene žice ili uvijanje mladih stabala. Od miševa zatvorenih mamcima treba da se zaštite i utrapljene sadnice.

U vinogradu se rasturaju stajnjak i meneralna đubriva. U toku je jesenja duboka obrada zemljišta između redova i u redu. Vinogradi se režu na zrelo. Čokoti se zagrću.

U vrtu i dvorištu:
Pripreme za travnjak

U povrtnjaku: Berba kupusa, setva i sadnja...

U novembru se beru kasne kupusnjače – kupus pozni, kelj pupčar, kelj, i vade praziluk, zimski rotkva, cvekla, spanać, rotkvice, peršun, paštrnjak, šargarepa... Preostalo povrće sprema se za dugotrajno čuvanje. Predzimski setva obavlja se tokom novembra ili još bolje, početkom decembra. Tako se seje šargarepa koja nikne tek u proleće i ranije pristize od one sejane u februaru i martu. Sadnja arpadžika za mladi luk obavlja se tokom ovog meseca.

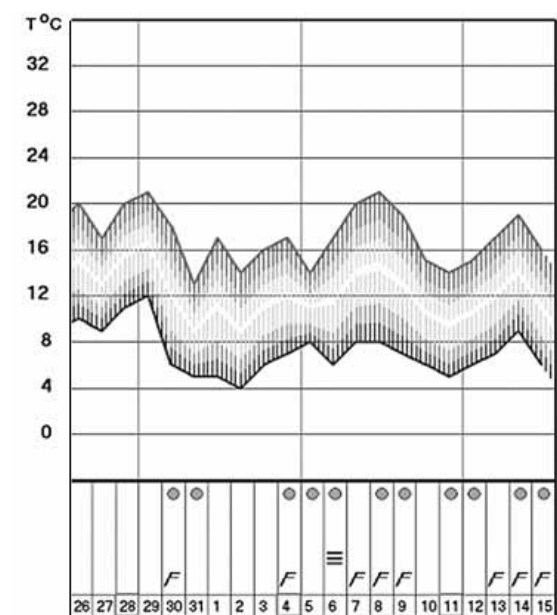
U štali: Mesec svinjokolja

Ovo je mesec svinjokolja. Utovljene svinje prispevaju za klanje i prilikom obavljanja ovog posla potrebno je maksimalno iskoristiti sve proizvode koje nam zaklana svinja može dati, pored mesa i masti, slaninu, iznutricu, krv, čekinjne... Svinjsko meso obavezno pregledati kod veterinaru, jer je trihinelozna opasnija bolest nego što se misli. U ovom mesecu kolju se i za zimu konzerviraju soljenjem i dimljenjem, pored svinja, ovce i goveda, a negde i plovna živina. Konzerviranje mesa soljenjem obavlja

se suvo ili u salamuri. Posoljeno meso mora da se ocedi od vode 24 do 48 sati i da stoji pod opterećenjem kako bi se iz njega iscedilo što više vode. Potom se veša par sati na vazduh pa se pod njega loži vatra i konzervirano dimljenjem. Na dimu se posoljeno meso drži sve dotle dok sa svih strana ne dobije crvenkasto-mrku boju. Postupak dimljenja može da traje sedam do 14 dana, a onda se meso ostavlja u pušnicama obešeno na hladnom vazduhu da se dalje suši. Nakon 28 do 35 dana sušenje je završeno i meso se odnosi u prostoriju u kojoj će se čuvati.

Lukovice i gladiole, izvadene prošlog meseca, potpuno treba osušiti, a zatim samo zdrave i neoštećene ostaviti na suvo mesto zaštićeno od izmrzavanja. Ako će prezimiti u zemlji, lukovice narcisa, lala i zumbula pokriti da ne izumiru.

Ako se želi u vrtu u proleće podići novi travnjak, u novembru treba pripremiti zemljište. Čim otpadnu listovi, okopati ukrasno grmlje, a krajem meseca može se i orezati. Osetljive biljke omotati slamom ili jalovim granicama da budu zaštićene od hladnoće. Novembar je najpogodniji za sadnju i presađivanje ukrasnog drveća i grmlja.

☀️ GRMLJAVINA ☁️ KIŠA ❄️ MAGLA 🌪️ SNEG 🌪️ BETAR ☀️ = MAKSIMALNA TEMP. ☁️ = MINIMALNA TEMP.

Prognoza vremena za početak novembra

POVRTARSKÉ ZANIMLJIVOSTI

Crni krompir

Na nedavno održanom poljoprivrednom sajmu u Komendi (Slovenija) posetio si imali priliku da vide niz novotarija i tehničkih dostignuća u domenu poljoprivredne mehanizacije, ali i isto tako i u oblasti ratarstva i povrtarstva. Tako je našu pažnju privukao štand ljubljanskog „Intersemena“ na kojem je bilo izloženo nekoliko najpopularnijih sorti krompira.

Među nijansama već viđenih nijansi belog i crvenog krompira, posebno se isticala gajbica sa plodovima klasične crne boje. Trebalo se dobro zagledati, ali i čuti objašnjenje prisutnih stručnjaka da je reč o sorti krompira „vitelot“ čija je kožica tamno ljubičasta, gotovo crna, a iznutra je boja slična cvekli. Razlikuje se i po obliku, jer su plodovi malo izduženi i nepravilniji, ali je ukus sličan kao i kod svakog drugog krompira.

Prema rečima izlagača, ovo je pozna sorta i najviše se koristi za spravljanje salata i kao ukusna

Crni krompir najviše koriste za salate i ukusne dekoracije

dekoracija za različite vrste jela. Rado ga koriste i kuvari u boljim hotelima i restoranima, a kao i ve-

ćina sorti koristi se i za spravljanje čipsa, pomfrita i pirea.

Z. Z.

INTEGRALNA I BIOLOŠKA PROIZVODNJA VOĆA

Prof. dr Zoran Keserović
Poljoprivredni fakultet, Novi Sad
Departman za voćarstvo, vinogradarstvo, hortikulturu
i pejzažnu arhitekturu

U poslednjih 10 godina izvoz voća je jedina svetla tačka u spoljnotrgovinskoj razmeni sa svetom. Ovi podaci idu u prilog tome da je voće naša najveća izvozna šansa i da država treba odgovarajućim merama agrarne politike da stimuliše nove koncepte proizvodnje voća

Stewart (2004) navodi da je korišćenje voća odlična preventiva protiv mnogih bolesti, naročito kardiovaskularnih oboljenja i epitelnih malignih oboljenja (izuzev onih povezanih sa hormonima). Osnovne komponente za koje se smatra da pružaju pomenutu zaštitu su antioksidansi. To su jedinjenja koja neutrališu slobodne radikale i time umanjuju oštećenja. Poznato je da je jagodasto voće poput crne ribizle, maline, jagode, bogato antioksidansima.

U poslednjih 10 godina izvoz voća je jedina svetla tačka u spoljnotrgovinskoj razmeni sa svetom. Najveći sufiticit u poljoprivredi pri razmeni sa svetom ostvaruje se izvozom voća i povrća. Svi ovi podaci idu u prilog tome da je voće naša najveća izvozna šansa i da država treba odgovarajućim merama agrarne politike da stimuliše nove koncepte proizvodnje voća. Međunarodno tržište će u najskorije vreme postaviti takve barijere pred naše proizvođače voća da će samo oni koji se pridržavaju principa integralne i biološke proizvodnje moći da se pojave na tom tržištu. Zato se voćarska proizvodnja brzo i efikasno mora preusmeriti u pravcu proizvodnje kvalitetnog i zdravstveno bezbednog voća. Naša zemlja ima velike mogućnosti za širenje biološke proizvodnje voća, čiji su proizvodi na zapadu izuzetno cenjeni.

Naša zemlja ima velike mogućnosti za širenje biološke proizvodnje voća, čiji su proizvodi na zapadu izuzetno cenjeni

Intenziviranjem voćarske proizvodnje značajno su povećani prinosi, ali su stvoreni i mnogobrojni problemi. Došlo je do sve veće upotrebe hemijskih sintetičkih proizvoda. Njihova velika upotreba, osim što poskupljuje proizvodnju, utiče i na izmenu kvaliteta životne sredine i povećava količinu ostataka pesticida u plodovima.

"Hrana treba da bude lek, a lek hrana", rekao je pre više od 2000 godina čuveni grčki lekar Hipokrat. U današnje vreme to se potvrđuje. Čovek se polako ali sigurno vraća prirodi i prirodnoj hrani jer je uvideo da se udaljavanjem od prirode njegovo zdravlje pogoršava. Iz godine u godinu sve smo sigurniji da do mnogih bolesti ne bi došlo da je ishrana bila pravilnija, prirodnija i da bi se mnogi izdelačički brže i uspešnije uz pomoć hrane i lekova iz zelene riznice prirode. I savremena medicina, pored propisivanja odgovarajućih sintetičkih lekova, preporučuje korišćenje voća u cilju održavanja zdravlja (kao preventiva), ali i kao dodatnu terapiju pri lečenju.

Sa intenziviranjem poljoprivrede, u prvom redu zbog hemizacije, dolazi i do kontaminacije životne sredine, do pogoršanja kvaliteta hrane i do ugrožavanja zdravlja životinja i ljudi. Zbog toga je čovečanstvo suočeno sa traženjem novih puteva u cilju proizvodnje dovoljne količine, kvalitetne hrane bez negativnih efekata na okolinu i životnu sredinu.

Todorović (2005) navodi da je pronalazak i primena pesticida donele mnoge koristi čovečanstvu i zato

predstavljaju veliko dostignuće naše civilizacije. Međutim, u isto vreme se nametnuo značajan problem: njihov štetni efekat na zdravlje ljudi, bilo u toku akutnih i hroničnih trovanja, ekspanzije u radnoj sredini ili unošenjem preko hrane i vode. Prema istom autoru, akutna trovanja pesticidima predstavljaju urgentno stanje u medicini i imaju veliki socijalno-medicinski značaj zbog visokog morbiditeta i mortaliteta. U svetu se godišnje registruje oko tri miliona teških trovanja pesticidima, a od toga se oko 220.000 završi letalno. Oko 95% fatalnih trovanja se desi u zemljama u razvoju. Najčešći uzrok smrti su trovanja organofosforinim insekticidima i parakvatom.

Hronična izloženost pesticidima kroz svakodnevno unošenje ostataka pesticida hranom ili vodom predstavlja moguću opasnost za oštećenje genoma čoveka, odnosno aktivaciju onkogenih i indukcionih malignih oboljenja. Posebno su osetljiva deca, trudnice, osobe u reproduktivnom dobu i sa imunodeficientnim stanjima (Todorović, 2005).

Veliki broj naučnih organizacija, naročito u Zapadnoj Evropi i Severnoj Americi, ulažu velike napore u cilju definisanja strategije razvoja poljoprivrede. Sličan razvoj u budućnosti treba očekivati i u našoj poljoprivredi.

Intenzitet razvoja poljoprivrednih sistema budućnosti zavisiće od priti-

canja novih znanja, od intenziteta primene naučnih rezultata i od promene svesti da pored proizvodnje dovoljne količine hrane, ona mora ispunjavati i određene norme i u pogledu kvaliteta, a proizvodni proces ne sme imati štetne efekte na životnu sredinu. Razvoj nauke i tehnologije omogućuje postepeni prelaz ka kontrolisanom konvencionalnoj proizvodnji, zatim dalji razvoj integralne proizvodnje i alternativnih sistema, kao i održive poljoprivrede.

U proteklom periodu, naročito posle Drugog svetskog rata, voćarstvo je imalo dinamičan tempo razvoja, sa ciljem da se proizvede dovoljno jeftine hrane za ishranu stanovništva. Dosta se radilo na stvaranju visokorodnih sorti voćaka i na usavršavanju tehničko-tehnoloških rešenja u voćarskoj proizvodnji. Primena pesticida, kao mera zaštite bilja, uvek je predstavljala važan faktor u voćarskoj proizvodnji. Savremeni razvoj voćarstva, koji je imao za cilj postizanje sve veće prinosa, doneo je znatne izmene u kvalitetu životne sredine, zemljišta, vode, vazduha, kao i samih plodova. Danas se visoka proizvodnja voća ne može ostvariti bez primene pesticida i mineralnih đubriva. Upravo zbog toga, među zagađivačima životne sredine najznačajnije mesto zauzimaju pesticidi, teški metali, mineralna đubriva, ali i izdurni gasovi, nafta, aeroszagđivači i nukleotidi.

Iako su pesticidi po količini najmanje zastupljeni, kao zagađivači životne sredine zauzimaju posebno mesto. Pesticidi predstavljaju potencijalnu

Principi integralne proizvodnje

Integralna proizvodnja se zasniva na sledećim principima: poštovanje plodoreda, dubrenje na osnovu kontrole plodnosti zemljišta, redovna upotreba organskih đubriva, minimalizacija u obradi zemljišta, izbor voćnih vrsta i sorti koje su tolerantne ili otporne na važnije prouzrokovane bolesti i štetočine, izbor kvalitetnog-sertifikovanog sadnog materijala, i zaštita od bolesti i štetočina - pre svega biološke i mehaničke mere borbe i upotreba pesticida sa zelene i žute liste, poštovanje principa berbe, uskladištenja i čuvanja plodova.

opasnost za ljudsko zdravlje i korisne organizme. S obzirom da u svetu postoje sve veći zahtevi za proizvodnjom voća sa što manjom upotrebom pesticida, a imajući u vidu da Srbija raspolaže povoljnim regionima za proizvodnju ovakve hrane, trebalo bi iskoristiti ovu šansu na svetskom tržištu. Zato je glavni cilj pomologa i selekcionera saznanje o genetskoj otpornosti gajenih voćnih vrsta i sorti prema prouzročivačima važnijih bolesti i štetočina, kao i stvaranje novih otpornih sorti da bi se upotreba pesticida svela na dozvoljenu granicu i time zaštitili životna sredina i potrošači.

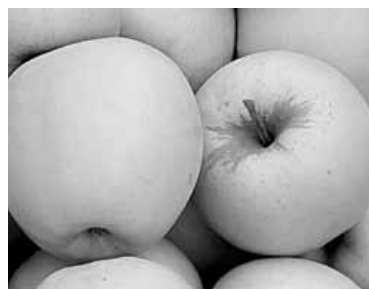
Imajući u vidu najnovije trendove u vezi sa zaštitom životne sredine i sve češće zahteve za proizvodnjom hrane uz što manju upotrebu sintetičkih hemijskih proizvoda, sve više se govori o integralnom i biološkom konceptu proizvodnje voća. Integralni koncept zasnovan je na primeni kombinacije genetskih, agronomskih, biotehničkih i hemijskih metoda u ekonomsko prihvatljivom sistemu proizvodnje, koji obezbeđuje kvalitet ploda, očuvanje okoline i ljudskog zdravlja (Gvozdzenović, 1993). Integralna zaštita bilja zapravo uzima u obzir 2 faktora (ekološki prioritet i pristatnost), i klasifikaciju pesticida u takozvanu zeleno-žutu i crvenu listu. Upotreba pesticida koji pripadaju zelenoj i žutoj listi je dozvoljena u integralnoj zaštiti bilja (IPV) - sistemu koji je bezbedan za životnu sredinu. Organska poljoprivreda je sistem proizvodnje koji izbegava ili znatno isključuje primenu sintetičkih sredstvenih proizvoda: veštačkih đubriva, pesticida, regulatora rasta itd. Cilj i jedne i druge proizvodnje u voćarstvu je proizvodnja zdravstveno bezbednog voća i očuvanje životne sredine.

Integralna proizvodnja se zasniva na sledećim principima: poštovanje plodoreda, dubrenje na osnovu kontrole plodnosti zemljišta, redovna upotreba organskih đubriva, minimalizacija u obradi zemljišta, izbor voćnih vrsta i sorti koje su tolerantne ili otporne na važnije prouzrokovane bolesti i štetočine, izbor kvalitetnog-sertifikovanog sadnog materijala, i zaštita od bolesti i štetočina - pre svega biološke i mehaničke mere borbe i upotreba pesticida sa zelene i žute liste, poštovanje principa berbe, uskladištenja i čuvanja plodova.

Visoko intenzivna proizvodnja hrane u razvijenim zemljama i hemizacija poljoprivrede praćeni su degradacijom životne sredine. Otuda je proizašao

koncept integralnog načina proizvodnje čije je usvajanje u saglasnosti sa integralnom zaštitom. Koncept integralne proizvodnje je dobro rešenje koje nameće uputstva, ne samo za zaštitu bilja, već sada i za tehnološke metode i postupke u poljoprivrednoj proizvodnji. Integracija kao naučni pravac u zaštiti bilja osnovana je zvanično 1976. godine na kongresu u Tokiju. Ona je najviše zastupljena u povrtarstvu, voćarstvu i vinogradarstvu. Veoma je značajna za proizvodnju voća koje se koristi u svežem stanju, ali se sve veća pažnja poklanja i voću za preradu.

Razvoj zaštite bilja se u poslednje vreme odlikuje pozitivnim promenama od velikog značaja:

- uvođenje sistema kontrole (registracija proizvoda za zaštitu bilja i određivanje njihovog kvaliteta i rezidua),
- promene u izboru proizvoda za zaštitu bilja (izbacivanje najštetnijih materija za prirodnu sredinu i zamenja sa bezbednijim, primena preparata koji se koriste u nižim dozama),
- napredak u tehnici za zaštitu bilja i češći periodični pregled mašina za primenu pesticida,
- razvoj metoda dijagnostike,
- razvoj savetodavnog sistema.

Prihvaćena fundamentalna pravila integralne zaštite voća mogu se sumirati na sledeći način:

- tretirati samo u vreme kada postoji potreba za tretmanom (pravi momenat, prognoza),
- upotrebiti količinu koja je potrebna (optimalna doza, tehnika tretiranja),
- primeniti pesticide bezbedne za životnu sredinu,
- da se u odnosu na vreme berbe produži karenca preparata duže od zakonski propisane,
- da se u voćnjaku omogući analiza ostataka pesticida,
- da se primena đubriva vrši na osnovu kontrole plodnosti zemljišta i folijarne analize.

Princinger (2005) navodi da razvijene evropske zemlje imaju velike potrebe za visokokvalitetnom hranom i sirovinama. Primena đubriva i proizvoda za zaštitu bilja, između ostalog, zahteva posebnu pažnju. Treba istaći da su i đubriva i sredstva za zaštitu bilja u proizvodnji neophodna i bitno je da su pravilno izabrana i primenjena, a berba urađena posle isteka karence. Filozofija njihove primene treba da bude promenjena. Sistem industrijske proizvodnje zamenjuje se kontrolisanom proizvodnjom (ISO 14.000), a zatim integralnom proizvodnjom. To znači da bi poljoprivredna proizvodnja u profitabilnom smislu trebalo da podrazumeva korišćenje optimalnih doza đubriva i pesticida sa maksimalnom zaštitom životne sredine i proizvođača.

Proboj filozofije zaštite životne sredine, uključujući i integralnu proizvodnju, nije samo rezultat politike podrške od strane EU. Strategija velikih međunarodnih hemijskih kompanija bila je da razviju i iznesu na tržište jedinjenja prihvatljiva za životnu sredinu, te se one na ovaj način priklanjaju zahtevima EU za autorizaciju. Mađarska je kompletno preuzela uniformni sistem EU u svoje nacionalno zakonodavstvo i kompletirala klasifikaciju preparata na osnovu njihove primene u integralnoj zaštiti. U sektoru proizvodnje voća i vinove loze, grupisanje u zelenu, žutu i crvenu kategoriju preparata u saglasnosti je sa principima u drugim zemljama u svetu.

Prema Andrasu (2005), mnogi radovi koji su napisani o integralnoj zaštiti ukazuju da je integralna zaštita voća mnogo skuplja od tradicionalne. Međutim da bi se moglo suditi o ekonomskom aspektu integralne zaštite na pravi način, potrebno je analizirati različite faktore zaštite bilja ponosob u toku nekoliko godina.

Isti autor navodi kalkulaciju rentabilnosti integralne proizvodnje:

- u slučaju fungicida nema razlike u troškovima između integralne i tradicionalne zaštite bilja,
- suzbijanje grinja je mnogo ekonomičnije u integralnoj nego u tradicionalnoj zaštiti bilja,
- suzbijanje *Lepidoptera* je u početku malo skuplje u sistemu integralne zaštite, ali to brzo postaje kompenzovano smanjenjem broja tretmana tokom sledećih godina.

Kada je u pitanju proizvodnja na malim površinama izborom voćnih vrsta, sorti i tehnologijom proizvodnje treba organizovati integralnu ili organsku proizvodnju. Kada je u pitanju proizvodnja na okućnicama, školama, ekonomskim dvorištima, vikendicama, prednost treba dati organskoj proizvodnji.

PREUZETO IZ KNJIGE:
PROIZVODNJA VOĆA
I GROŽĐA NA MALIM
POVRŠINAMA

Ključne tačke u proizvodnji tovnih pilića

(Nastavak iz prošlog broja)

Ishrana

Troškovi ishrane od ukupnih troškova tova su oko 70% te ishrani treba posvetiti veliku pažnju. Optimalno je u ishrani poštovati normative koje selekcijske kuće daju za svoje hibride jer je to uslov da maksimalno iskoristite genetski potencijal. Ako kupujete gotovu stočnu hranu dajte prednost renomiranim fabrikama a ukoliko hranu mešate sami primenjujte staro dobro pravilo - nikada ne improvizujte i ne zaboravite da je najskuplja hrana hrana lošeg kvaliteta.

Tov pilića zahteva hranjenje kompletnim krmnim smešama. U ishrani se koriste uglavnom 3 smeše čiji su sastavi orijentaciono dati u tabeli 1.

Tabela 1.

	STARTER (1-21 dan)	GROVER (21-35 dana)	FINIŠER (35-42 dana)
KcalME/kg	3063 - 3110	3080 - 3160	3160 - 3200
ME MJ/kg	12,8 - 13,0	12,9 - 13,4	13,2 - 13,7
PROTEIN (%)	22 - 23	20 - 21	18 - 19

Međutim u zavisnosti od cilja proizvodnje postoje i drugi programi ishrane. Orijetacione podatke o prosečnim telesnim masama pilića u tovu, nedeljnoj potrošnji hrane i zbirnom utrošku hrane vidimo u tabeli 2.

Tabela 2.

NEDELJA TOVA	PROSEČNA TEŽINA PILIĆA OBA POLA (g)	NEDELJNA POTROŠNJA HRANE PO PILETU (g)	ZBIRNO UTROŠAK HRANE (g)
1.	150 - 160	140 - 170	140 - 170
2.	370 - 390	300 - 350	420 - 470
3.	740 - 760	500 - 550	950 - 980
4.	1230 - 1260	760 - 820	1750 - 1760
5.	1790 - 1810	1000 - 1050	2760 - 2830
6.	2360 - 2370	1200 - 1300	4050 - 4130

Međutim u najnovijim tehnologijama navode se normativi koji bi proizvođačima trebalo da budu ciljevi a prema kojima pilići u prvoj nedelji postizu prosečnu telesnu masu od 175 g odnosno sa 2 nedelje 480 g, sa 3 930 g, sa 4 1.460 g, sa 5 2.050 g i sa 6 nedelje 2.630 g. (Tabela 3.)

Tabela 3.

NEDELJA TOVA	PROSEČNA TEŽINA PILIĆA OBA POLA (g)	ZBIRNO UTROŠAK HRANE (g)
1.	175	150
2.	480	514
3.	930	1174
4.	1460	2119
5.	2050	3295
6.	2630	4620

Kontrola telesne mase je obavezna i mora biti stalni zadatak proizvođača. Preporučujemo da piliće merite jednom nedeljno u ranim jutarnjim časovima pre hranjenja. Merenje uzoraka mora se obaviti precizno, na više lokacija u živinarniku. Piliće za uzorak ogradite žičanom ogradom i obavezno izmerite sve jedinke iz ograde a dobijene vrednosti prosečnih telesnih masa uporedite sa tehnološkim normativom. Trebalo bi znati da se pilići obično hrane po volji i da je važno da na početku tova hranilice postavite najniže što možete.

Prvih 7-10 dana potrebno je obezbediti dodatno hranjenje na natron ili pak papiru, plastičnim tacnama za hranjenje ili čistim podlošcima za jaja. Jedan podložak ili tacna dovoljni su za oko 50 pilića. Dodatne hranilice postavite između glavnog sistema hranjenja i linija pojenja, nikako ispod grejalica jer to može dovesti do smanjenja dnevnog obroka. Posle 7 dana postepeno uklonite dodatne hranilice jer će i pilići u tom periodu biti u stanju da dosegnu glavni sistem hranjenja. Ako koristite hranilice valove za svako pile trebalo bi obezbediti 2,5 cm hranidbenog prostora a na okrugloj hranilici prečnika 33 cm može se hraniti oko 60-70 pilića. Kako pilići rastu visinu hranilice podešavate tako da rub hranilice bude u visini leđa pilića. Hrana se daje više puta dnevno tako da pilići sve vreme na raspolaganju imaju svežu i čistu hranu. Sprečite rasipanje i proveravajte količinu rastura.

Napajanje

Važno da je pilići počnu da piju vodu što pre i da im bude sve vreme na raspolaganju kao i da je na početku tova najveće rastojanje od hranilice do pojilice 1,5 m. Prva voda ne sme biti hladna a ni suviše topla. Ako su mini pojilice kapaciteta 3-5 litara tada je jedna pojilica dovoljna za oko 100 pilića. Posle nedelju dana počnu da se napajaju isključivo iz pojilica za odrasle piliće. Ako se za napajanje koristi nipl sistem, jedna nipla je dovoljna za 8-12 pilića. Ove pojilice treba da se postavie na visinu koja je u nivou očiju pilića prvih par dana a kasnije visina pojilica treba da se održava neznatno iznad glave pilića. Ako se za napajanje koriste zvonaste pojilice, jedna viseća pojilica je dovoljna za oko 100 pilića. Pojilice redovno perite i kontrolišite njihovu ispravnost i osigurajte zalihu vode za 24 časa.

Važno je pratiti odnos potrošnje vode i hrane koji bi orijentaciono trebalo da bude 2:1. Nagle promene u odnosu voda-hrana pokazatelj su problema sa kvalitetom hrane, bolestima ili stresom u jatu.

Zagrevanje

Pilići na početku tova nemaju razvijen termoregulatorni sistem koji se uspostavlja tek sa 3-4 nedelje starosti pa je grejanje pilića izuzetno važno u prvim danima života. Temperatura prvog dana trebalo bi da bude 32-34°C i nakon toga se smanjuje za oko 2°C svake nedelje tova što je prikazano u tabeli 4.

Tabela 4.

STAROST	TEMPERATURA(°C)
dan 1.	32 - 33
dan 2.	32
dan 3-7.	28 - 30
nedelja 2.	26 - 28
nedelja 3.	24 - 25
nedelja 4.	23
nedelja 5.	20
nedelja 6. i više	17 - 18

Tokom tova trebalo bi voditi računa i o gustini naseljenosti pilića. Broj pilića po metrom kvadratnom zavisi od regulacije klimatskih uslova, raspoložive opreme u objektu i završne telesne mase. Na početku tova, u cilju smanjenja troškova grejanja, pilići se mogu gajiti samo u jednom delu objekta. Bez obzira da li primenjujete odgoj u ograničenom prostoru ili na celoj površini važno je ispoštovati normativ. Prvog dana možete naseliti 40 pilića po jednom metru kvadratnom, četvrtog dana 35, sedmog dana 25-30 pilića. Preporuka je da na m2 pri kraju tova bude od 28-35 žive telesne mase odnosno broj pilića ne bi smeo da bude veći od 17. Posledice nepravilne gustine naseljenosti su problemi sa nogama, modricama, raslojavanjem, bolestima i uginućem, kao i sa integritetom prostirke. Potrebno je početni sloj prostirke tokom tova dopunjavati i održavati kvalitet. Na prostirci ne sme da se formira pokorica koju mogu da uzrokuju vlažan ili hladan pod, nedovoljna prostirka lošeg kvaliteta, velika gustina naseljenosti pilića, loše podešene pojilice, nedovoljna ventilacija i visoka vlažnost u objektu. Posledice loše prostirke su prljava i ispućala stopala i pucanje kože na prstima što može dovesti do hramnjenja, smanjenja unosa hrane i manjeg porasta pilića kao i probijanje infektivnih agenasa, artritis, povreda.

Osvetljenje

Značaj svetla za piliće je višestruk. Svetlo omogućava da pilići pronađu hranu, vodu i toplotu a istovremeno pojedini svetlosni programi mogu se koristiti i za efikasniju proizvodnju. Na rezultate u tovu utiču intenzitet svetla, distribucija, boje i trajanje odnosno dužina. Postoji više ali najčešće korišćeni program osvetljenja za brojere je 23 časa svetla i je-

dan čas mraka kako bi se pilići navikli na eventualni nestanak struje. Potrebno je na celoj površini objekta obezbediti isti intenzitet svetla. Prvih nekoliko dana piliće treba osvetljivati svetlom jačine 5 W po m2 a kasnije oko 1 W po m2.

Ventilacija

Ventilacija će omogućiti da se odstrani suvišna toplota, štetni gasovi, prašina i vlaga ali i da se unese svež i čist vazduh. Postoji više tipova veštačke ventilacije - krovna, poprečna ili bočna i tunelska ventilacija. Minimalno instalirani kapacitet je 0,4 kubnih metara vazduha za 1 kg žive mase pilića dok maksimalni kapacitet treba da bude 4-7 m3 na čas po kilogramu žive mase. Kada su pilići mali preporučuje se minimalna relativna vlažnost od 60% kako ne bi dehidrirali a u starijem uzrastu poželjna je relativna vlažnost manja od 60% da bi se održao kvalitet prostirke.

Završna faza tova

Da bi se obezbedila efikasnost proizvodnje i kvalitet proizvoda pri isporuci pilića moraju se poštovati određena pravila. Uskladići vreme hvatanja i vreme isporuke pilića sa farme. Prilikom hvatanja uklonite loše, deformisane i zakržljale piliće jer mogu loše uticati na ocenu celog jata. Poštujte period uskraćivanja lekova i Coccidiostatika, uskratite hranu 8-12 sati pre početka klanja dok bi voda trebalo da je na raspolaganju što duže. Smanjite intenzitet svetla za vreme sakupljanja, uklonite ili podignite svu opremu koja može da smeta, piliće hvatajte pažljivo za piskove, ne više od 4-5 u ruci i stavljajte ih pažljivo u kaveze. Ukoliko raspored klanja dozvoljava preporučljivo je prikupljanje pilića noću.

Proizvodna evidencija

Ukoliko ste se u tovu pilića pridržavali svega navedenog verovatno ćete biti potpuno zadovoljni i onim što ste zabeležili u svojim listama za evidenciju proizvodnje koje takode možete smatrati jednom od važnih ključnih tačaka u tovu pilića. Vodite dnevnu evidenciju i u okviru turnusa. Dnevna evidencija trebalo bi da prati potrošnju hrane i vode, vlagu, smrtnost, škartiranje, svaku eventualnu abnormalnost, davanje lekova, vakcinaciju, isporuku hrane, gasa, prostirke i drugog. Evidentirajte i podatke o merenjima nedeljne telesne mase. Liste evidencije za jedan turnus mogu sadržati dnevne i nedeljne podatke, utrošak struje, utrošak gasa, naseljenost, podatke o uzorkovanju hrane koja je data na analizu kao i na finansijske podatke kao što su cena hrane, cena pilića, cena radne snage, prihod od prodaje i ostali promenljivi troškovi. Evidencija je istovremeno osnov za izradu finansijskih predračuna ali i blagovremeno uočavanje eventualnih problema.

Zaštita pilića od bolesti

Kretanje bolesti pilića na nekom području je dinamičan i promenljiv proces. Otpornost pilića prema bolestima menja se sa njihovim genetskim poreklom, epizootičkom situacijom i uzrastom. Zbog toga nije moguće za duži period na ovom mestu dati uputstvo kako i u koje vreme zaštititi piliće od pojedinih potencijalnih bolesti već se u slučaju potrebe preventivnih i ostalih terapijskih mera obratite nadležnim specijalističkim veterinarskim institucijama.

Izvor: Svet poljoprivrede; Foto: Internet

Promet roba na Produktnoj berzi

od 15. do 19. oktobra 2012. godine

Najvažnije iz protekle nedelje:

- Stabilna cena pšenice
- Stabilna cena kukuruza
- Dešavanja na svetskim berzama

Pregled zaključenih i ponuđenih količina, kao i dijapazon zaključenih i ponuđenih cena poljoprivrednih proizvoda tokom protekle nedelje, dati su u sledećoj tabeli:

ROBA	PONUĐENA KOLIČINA (t)	CENA PONUĐE DIN/KG SA PDV-OM	ZAKLJUČENA KOLIČINA (t)	ZAKLJUČENA CENA DIN/KG SA PDV-OM
Kukuruz, rod 2012.	625	27,11-28,08	550	27,11-28,08
Pšenica, rod 2012.	1.173	29,16-29,70	25	29,70
Pšenica, rod 2012. (odloženo plaćanje)	50	29,70	50	29,70
Semenska pšenica „ns 40s“ (fco-kupac)	18	43,20	18	43,20
Suncokretova sačma min. 33%	25	36,00	25	36,00
Suncokretova sačma min. 33% (odloženo plaćanje)	20	34,80	20	34,80

Visoke cene roba iz sektora primarnog agrara na samom početku ekonomske 2012./13. godine generisane fundamentalnim poremećajima u bilansima ponude i tražnje po principu bumerang efekta su uticale da se te cene u protekloj nedelji zaustave, pa čak i padnu. Kupci jednostavno nisu finansijski spremni da pređu određeni cenovni prag u ovom trenutku. Čak ni izvoznici kao tradicionalno najlikvidniji deo tražnje, nisu spremni za trgovanje po aktuelnim cenama utoliko pre što je u kontinuitetu od više mesec dana jačao kurs dinara. To su bili osnovni razlozi zašto je trgovanje u protekloj nedelji bilo svega 688 tona robe, što je za 41,79% manje od obima prometa u prethodnoj nedelji. Finansijski, taj pad je mnogo veći, s obzirom na odsustvo u trgovanju soje i sojine sačme kao roba sa najvećom pojedinačnom vrednošću sa listinga berze. Finansijska vrednost prometa je iznosila 19.846.100 dinara, što je pad za čak 70%.

Po završetku državnog otkupa, tržište kukuruza je profunkcionalisalo na realnom tržištu i to po cenama koje su znatno ispod otkupne cene koju je država ponudila. Svako je dočekaao „svojih pet minuta“. Država je nešto većom cenom za relativno kratko vreme popunila svoje rezerve, a tražnja je po završetku otkupa konačno mogla u ponudi da nađe nešto povoljniju cenu na berzanskom tržištu. Izvoznici priželjkjuju dve vesti : pad dinarske cene na berzanskom tržištu i rast

kursa EUR-a na deviznom tržištu. To je jedini izlaz za zatvaranje koliko toliko povoljne izvozne kalkulacije. Povlačenjem kukuruza u izvoz definitivno će se ugroziti domaći bilansi, a to nas opet vraća na tržište sa skupim kukuruzom. Cena se u protekloj nedelji kretala u rasponu od 26,00 din/kg bez PDV, pa do 25,10 din/kg sa tendencijom pada u toku same nedelje, dok je prosečna cena trgovanja iznosila 27,72 din/kg (25,67 bez PDV), što je praktično na istom nivou kao i prethodne nedelje.

Cena pšenice stagnira. Ovom robom trgovalo se na berzi po jedinstvenoj ceni od 29,70 din/kg (27,50 bez PDV). Očekivano, ovo je period kada se cena pšenice stabilizuje do nekog prvog pretpostavljenog sezonskog pika koji bi mogao da se desi za otprilike dva do tri meseca.

Posle dužeg vremena po prvi put se u toku jedne nedelje nije trgovalo robama iz soja kompleksa. Za ove robe izvoz je zabranjen, a uvozne carine skinute. Može se očekivati da se u narednom periodu na berzanskom tržištu pojavi i soja iz uvoza.

Od ostalih roba na novosadskoj berzi se trgovalo još samo suncokretovom sačmom sa 33% proteina i to po ceni od 35,47 din/kg (30,06 bez PDV) i semenskom pšenicom po ceni od 43,20 din/kg (40,00 bez PDV) i to su ujedno i jedine robe koje su u protekloj nedelji imale nešto veći cenovni porast u odnosu na prethodnu nedelju. Suncokretova sačma je poskupela za 2,62%, dok je semenska pšenica bila skuplja za 0,48%.

Izuzetno slab promet preko „Produktne berze“, tokom protekle nedelje, isključivo je rezultat apstinencije na strani tražnje. Posebno se to odnosi na tražnju na tržištu žitarica. PRODEX je logično vrlo malo varirao u krajnje uskim okvirima. Ipak, treba napomenuti da je aktuelna vrednost PRODEX-a formirana još sredinom nedelje kada je kukuruzom trgovano po ceni od nešto preko 25,00 din/kg, bez PDV-a. Do kraja nedelje ovaj ar-

PRODEX

indeksnu vrednost ovog pokazatelja, što će se verovatno i dogoditi tokom naredne nedelje. Kako značajnijih događanja, kada su cene u pitanju, tokom nedelje nije bilo, dobro bi bilo analizirati kako se ovonedeljno kretanje kursa dinara, odrazilo na tržište poljoprivrednih proizvoda. Stoga donji grafikona analizira uporedno kretanje indeksne vrednosti dinarskog u odnosu na PRODEX revalorizovan u američki dolar.

indeksnu vrednost ovog pokazatelja, što će se verovatno i dogoditi tokom naredne nedelje.

Kako značajnijih događanja, kada su cene u pitanju, tokom nedelje nije bilo, dobro bi bilo analizirati kako se ovonedeljno kretanje kursa dinara, odrazilo na tržište poljoprivrednih proizvoda. Stoga donji grafikona analizira uporedno kretanje indeksne vrednosti dinarskog u odnosu na PRODEX revalorizovan u američki dolar.

Cene poljoprivrednih proizvoda u protekloj nedelji na vodećim robnim berzama su bile sledeće:

PREGLED DNEVNIH PROMENA CENA NA CME GROUP DEC. 2012.					
	ponedeljak	utorak	sreda	četvrtak	petak
Pšenica	314.75 \$/t	311.67 \$/t	311.45 \$/t	314.68 \$/t	319.09 \$/t
Kukuruz	296.29 \$/t	290.22 \$/t	290.62 \$/t	293.37 \$/t	299.44 \$/t

BUDIMPEŠTA	
PŠENICA	KUKURUZ
242.69 EUR/t (futures dec 12)	232.98 EUR/t (futures nov 12)

EURONEXT PARIZ	
PŠENICA	KUKURUZ
259.75 EUR/t (futures nov 12)	239.75 EUR/t (futures nov 12)

Kretanje cena fjučersa na drugim tržištima su imale velik uticaj i na dešavanja u Evropi. U Budimpešti je pšenica sa decembarskom isporukom poskupela za 1,79%, dok je kukuruz pojeftinio za 0,43%. Pšenica je u Parizu jeftinija za 1,42%, a kukuruz za 1,74%.

Početkom nedelje je na američkim berzama beležen pad cene pšenice, da bi kasnije zbog zabrinutosti oko suše koja trenutno pogađa delove Australije i SAD cena počela da raste. I pored ovog rasta, u odnosu na kraj prošle nedelje cena pšenice je manja za 1,99%. Kukuruz je imao isti trend kao i pšenica, ali je i na ovom tržištu cena ipak zabeležila pad od 1,16%.

E-mail: nsberza@eunet.rs, internet sajt: www.proberza.co.rs INFO SLUŽBA 021/443-413 od 7³⁰ do 14³⁰

PREGLED DNEVNIH PROMENA CENA NA CME GROUP					
	ponedeljak	utorak	sreda	četvrtak	petak
Soja, zrno nov. 12	559.40 \$/t	548.37 \$/t	548.81 \$/t	554.55 \$/t	467.85 \$/t
Sojina sačma okt. 12	465.50 \$/t	456.10 \$/t	452.80 \$/t	454.70 \$/t	463.30 \$/t

Rast cena žatarica i rast konkurentnosti soje iz SAD u odnosu na južnoameričku su doprineli oporavku fjučersa krajem nedelje. Novembarski fjučers na soju je u poslednjih nedelju dana pojeftinila za 1,93%, a fjučers sojine sačme za 4,02%

SPONZOR
Francuski hibridi kukuruza i suncokreta
Limagrain d.o.o.
21000 Novi Sad, Radnička 30a
Tel: 021/4750-788; Fax: 021/4750-789
miroslav.sidor@limagrain.rs
branimir.alivovodic@limagrain.rs
www.limagrain.rs

VOĆE - od 15. do 22. 10. 2012.

Mesto prikupljanja cena: Pančevo - zelena pijaca

R.B.	Proizvod	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
				min	max	dom		
1	Ananas (sve sorte)	Uvoz (Kostarika)	kg	180	200	200	rast	dobra
2	Banana (sve sorte)	Uvoz (Ekvador)	kg	120	130	120	pad	dobra
3	Dunja (sve sorte)	Domaće	kg	120	130	120	-	dobra
4	Grejpfrut (sve sorte)	Uvoz (Južna Afrika)	kg	180	200	200	rast	dobra
5	Grožđe (belo Smederevka)	Domaće	kg	50	70	60	-	dobra
6	Grožđe (belo ostale)	Domaće	kg	80	100	80	pad	dobra
7	Grožđe (crno ostale)	Domaće	kg	80	100	80	pad	dobra
8	Jabuka (Ajdared)	Domaće	kg	80	100	80	bez promene	dobra
9	Jabuka (Delišes zlatni)	Domaće	kg	80	100	80	bez promene	dobra
10	Jabuka (Greni Smit)	Domaće	kg	80	100	80	bez promene	dobra
11	Jabuka (ostale)	Domaće	kg	80	100	80	-	dobra
12	Kivi (sve sorte)	Uvoz (uvoz)	kg	170	180	180	bez promene	dobra
13	Kruška (ostale)	Domaće	kg	130	150	150	bez promene	dobra
14	Lešnik (očišćen)	Domaće	kg	900	1.000	1.000	bez promene	dobra
15	Limun (sve sorte)	Uvoz (uvoz)	kg	130	140	140	bez promene	dobra
16	Mandarina (sve sorte)	Uvoz (Hrvatska)	kg	130	140	140	bez promene	dobra
17	Nar (sve sorte)	Uvoz (Turska)	kg	150	180	150	pad	dobra
18	Orah (očišćen)	Domaće	kg	800	1.000	800	bez promene	dobra
19	Pomorandža (sve sorte)	Domaće	kg	160	180	180	bez promene	dobra
20	Smokva (suva)	Uvoz (uvoz)	kg	350	400	400	bez promene	dobra

POVRĆE - od 15. do 22. 10. 2012.

Mesto prikupljanja cena: Pančevo - zelena pijaca

R.B.	Proizvod	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
				min	max	dom		
1	Blitva (sve sorte)	Domaće	veza	25	30	30	bez promene	prosečna
2	Boranija (šarena)	Domaće	kg	120	150	120	bez promene	prosečna
3	Boranija (žuta)	Domaće	kg	120	150	120	bez promene	prosečna
4	Brokola (sve sorte)	Domaće	kg	100	120	100	pad	dobra
5	Celer (sve sorte)	Domaće	kg	150	180	150	bez promene	prosečna
6	Cvekla (sve sorte)	Domaće	kg	50	70	50	pad	dobra
7	Karfiol (sve sorte)	Domaće	kg	70	80	80	bez promene	dobra
8	Krastavac (Kornišon)	Domaće	kg	70	80	70	pad	dobra
9	Krastavac (salatar)	Domaće	kg	60	70	60	pad	dobra
10	Krompir (beli)	Domaće	kg	60	70	70	bez promene	dobra
11	Krompir (crveni)	Domaće	kg	60	70	60	bez promene	dobra
12	Kupus (sve sorte)	Domaće	kg	30	40	30	pad	dobra
13	Luk beli (sve sorte)	Domaće	kg	350	400	350	bez promene	dobra
14	Luk crni (mladi)	Domaće	veza	50	50	50	bez promene	prosečna
15	Luk crni (sve sorte)	Domaće	kg	50	80	50	pad	dobra
16	Paprika (Babura)	Domaće	kg	100	120	100	bez promene	dobra
17	Paprika (ljuta)	Domaće	kg	100	120	120	rast	dobra
18	Paprika (ostala)	Uvoz (uvoz)	kg	120	150	150	rast	slaba
19	Paprika (šilja)	Domaće	kg	100	120	120	rast	dobra
20	Paradajz (chery)	Domaće	kg	150	150	150	bez promene	prosečna
21	Paradajz (zeleni)	Uvoz (Makedonija)	kg	90	100	100	rast	dobra
22	Pasulj (beli tetovac)	Domaće	kg	400	400	400	-	dobra
23	Pasulj (beli)	Domaće	kg	350	400	350	bez promene	dobra
24	Pasulj (šareni)	Domaće	kg	350	400	350	bez promene	dobra
25	Pasulj (žuti)	Domaće	kg	350	400	350	-	dobra
26	Patlidžan (sve sorte)	Domaće	kg	50	60	50	pad	dobra
27	Paškanat (sve sorte)	Domaće	kg	120	150	120	pad	prosečna
28	Peršun (korenaš)	Domaće	kg	120	150	120	pad	dobra
29	Peršun (lišćar)	Domaće	veza	15	20	20	bez promene	dobra
30	Pečurke (šampinjoni)	Domaće	kg	180	200	200	bez promene	dobra
31	Pražiluk (sve sorte)	Domaće	kg	70	80	70	pad	dobra
32	Rotkivica (sve sorte)	Domaće	veza	50	50	50	bez promene	slaba
33	Spanać (sve sorte)	Domaće	kg	100	120	100	bez promene	prosečna
34	Tikvice (sve sorte)	Domaće	kg	70	80	80	rast	prosečna
35	Zelen (sve sorte)	Domaće	veza	50	60	60	rast	dobra
36	Zelena salata (sve sorte)	Domaće	komad	40	60	50	pad	prosečna
37	Šargarepa (sve sorte)	Domaće	kg	70	80	80	bez promene	dobra

IZVEŠTAJ ZA ŽITARICE, ULJANE KULTURE I KRMNO BILJE

Datum prikupljanja podataka: 15. - 22. 10. 2012. god.

* Kvalitet proizvoda je prema JUS standardima ukoliko drugačije nije naznačeno

GAZDINSTVO Mesto prikupljanja cena: Pančevo

R.B.	Proizvod	Pakovanje	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
					min	max	dom		
1	Lucerka (seno u balama)	bala 12-25 kg	Domaće	kg	27	28	27	bez promene	prosečna

MALOPRODAJA Mesto prikupljanja cena: Pančevo

R.B.	Proizvod	Pakovanje	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
					min	max	dom		
1	Sojina sačma (44% proteina)	džak 33 kg	Domaće	kg	110	120	120	bez promene	vrlo slaba
2	Suncokretova sačma (33% proteina)	džak 33 kg	Domaće	kg	60	70	70	bez promene	vrlo slaba

PIJACA Mesto prikupljanja cena: Pančevo

R.B.	Proizvod	Pakovanje	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
					min	max	dom		
1	Kukuruz (okrunjen, prirodno sušen)	džak 50 kg	Domaće	kg	28	30	30	bez promene	prosečna
2	Lucerka (seno u balama)	džak 12-25 kg	Domaće	kg	27	30	27	bez promene	prosečna
3	Pšenica	džak 50 kg	Domaće	kg	30	32	32	bez promene	slaba
4	Stočni ječam	džak 50 kg	Domaće	kg	30	32	32	bez promene	slaba

SILOS Mesto prikupljanja cena: Pančevo

R.B.	Proizvod	Pakovanje	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
					min	max	dom		
1	Kukuruz (okrunjen, prirodno sušen)	džak 50 kg	Domaće	kg	25.7	26	25.7	-	dobra
2	Kukuruz (okrunjen, veštački sušen)	rinfuz	Domaće	kg	26.2	27	26.2	-	dobra
3	Pšenica	rinfuz	Domaće	kg	27.5	28	27.5	bez promene	prosečna

CENE ŽIVE STOKE - 15. - 22. 10. 2012. god.

Mesto prikupljanja cena: Pančevo - stočna pijaca

* Kvalitet proizvoda je dobar ukoliko drugačije nije naznačeno

R.B.	Naziv živ.	Težina/uzrast	Rasa	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda, broj grla
					min	max	dom		
1	Jagnjad	sve težine	sve rase	kg	250	260	260	bez promene	vrlo slaba
2	Prasad	16-25 kg	sve rase	kg	250	250	250	bez promene	vrlo slaba
3	Prasad	<= 15 kg	sve rase	kg	250	250	250	bez promene	vrlo slaba
4	Tovljenici	80-120 kg	sve rase	kg	220	230	230	bez promene	vrlo slaba

IZVEŠTAJ O CENAMA ŽIVE I ZAKLANE STOKE U KLANICAMA

Datum prikupljanja podataka: 15. - 22. 10. 2012. god.

Mesto prikupljanja cena: Južno-banatski okrug

* Kvalitet proizvoda je dobar ukoliko drugačije nije naznačeno

R.B.	Naziv živ.	Težina/uzrast	Rasa	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
					min	max	dom		
1	Junad	>480 kg	sve rase	220	230	225	pad	vrlo slaba	
2	Krave za klanje	sve težine	HF	130	130	130	-	vrlo slaba	
3	Tovljenici	80-120 kg	sve rase	220	235	220	pad	prosečna	

MALI OGLASI

POLJOPRIVREDNA MEHANIZACIJA

- Na prodaju traktor Ursus C-335 u odličnom stanju. Tel: 069/774-858
- Prodajem kombajn Zmaj 141, he- dere za žito i suncokret, korpu za žito i kukuruz i jedna kolica u odličnom stanju. Tel: 064/4041-186
- Prodajem traktor Ferguson 533 i produženu prikolicu Dabrava. Tel: 064/911-88-51
- Prodajem traktor 577 sa prednjom vučom u odličnom stanju. Tel: 069/167-19-80
- Prodajem traktor Rus 52 sa utovarnim vilama za stajnjak, tanjiraču sa 24 diska i kupujem trobozrajni plug. Tel: 022/731-262, 064/04-23-538
- Prodajem traktor Zetor 4911, prikolicu za motokultivator, nizalicu za duvan i kupujem berač Zmaj 221. Tel: 064/36-85-247
- Prodajem traktor Zetor 6711, traktor Vladimirac i kamion Mercedes 1213. Za kamion može zamena. Tel: 065/9715-931
- Prodajem traktor MTZ-52 sa motorom 105 K5, traktor Volvo 160 KS i kupujem rasturivač za veštak od 800 kg nošeni. Tel: 062/461-934
- Prodajem IMT 577 novi tip, rotacionu kosačicu sip 165, plug 757 dve brazde i 756 tri brazde. Tel: 065/2195-605
- Prodajem traktor Ferguson 533, špediter 2,5 t, špartač 4 reda olt, trokrilnu drljaču i berač Zmaj jednoredni. Tel: 022/476-680, 064/1224-665
- Prodajem traktor IMT 542 i jedno-brazajni plug. Tel: 064/3453-121
- Prodajem kombajn Zmaj 142 sa 3 adaptera i kombajn John Deere 950 sa 2 adaptera (žito i kukuruz). Tel: 064/1765-373
- Prodajem traktor Belorus T 40 bez prednje vuče u odličnom stanju. Tel: 064/5752-899
- Prodajem traktor IMT 539. Tel: 064/9126-554
- Prodajem traktor Rus 892 u ekstra stanju! Tel: 062/8684-024
- Prodajem kombajn Zmaj 142 (1988. god.) sa žitnim i kukuruznim heterom u odličnom stanju. Cena: 12.500 evra. Tel: 022/668-298, 062/668-298
- Prodajem traktor Torpedo, 1988. godište, generalno remontovan, odlično stanje. Tel: 022/736-192
- Prodajem traktor Ferguson 533, 1977. godište. Lačarak. Tel: 064/408-67-52
- Prodajem traktor Ferguson 539 i prikolicu nosivosti 5 tona. Nikinci. Tel: 022/443-335
- Prodajem traktor IMT 560, novi tip. Tel: 064/40-62-990
- Prodajem traktor IMT 558, prskalicu, jedno-brazajni i dvobrazajni plug, drljaču, tanjiraču, jednoredni i dvoredni berač, tarup, 3 levatora, setvospremač i špartač. Ruma. Tel: 022/470-998, 063/526-008
- Prodajem kombajn Zmaj 142, sreden i ofarban, traktor IMT 539 i 50 prašica. Tel: 022/731-116, 064/975-34-23
- Prodajem traktor IMT 577 1982. godište, IMT 577 1987. godište i Massey Ferguson 120 KS, 2004. godište. Tel: 064/432-12-12
- Prodajem traktor Massey Ferguson 178 i tanjiraču raspona 3,2 m. Tel: 062/8-518-038
- Prodajem silažni kombajn. Tel: 064/12-52-950
- Prodajem traktor IMT 558, špediter nosivosti 2,5 tona i jedno-brazajni plug. Tel: 064/31-59-118
- Prodajem silo kombajn Potinger, jednoredni. Tel: 062/81-30-164
- Prodajem žitni kombajn Zmaj Univerzal. Tel: 064/33-11-825
- Prodajem žitni kombajn, utovarivač stajnjaka, zadnji sa klipom i 1,5 tonu zobi. Tel: 022/2680-136
- Prodajem kombajn Zmaj 142 sa adapterom za kukuruz. Martinci. Tel: 022/668-112
- Prodajem traktor IMT 533 i špediter i korpu za njega. Tel: 060/384-74-27
- Prodajem traktor IMT 540, tanjiraču, drljaču, špediter Kikinda, grabulje sunce, 3 berača, 2 cisterne za osoku, rasturivač za đubrivo, plug, setvospremač, veliki i mali levator i sejalicu. Ruma. Tel: 022/470-993, 063/526-008
- Prodajem traktor IMT 560. Tel: 022/670-760
- Prodajem kombajn MF 7276 u izvanrednom stanju sa opremom. Tel: 063/8814-626
- Prodajem traktor IMT 542, špediter 2,5 tona, original prikolicu za motokultivator, špartač dvoredni IMT, plug IMT 755 i 2 kosačice za travu na benzin. Tel: 064/31-59-118
- Prodajem traktor Vladimirac, 19 79. godište sa kabinom. Tel: 063/10-50-789
- Prodajem traktor Belarus 892. Tel: 062/86-84-024
- Prodajem traktor IMT 558, plug dvobrazajni, četvorokrilnu drljaču, prskalicu Morava, prikolicu Kikinda. Tel: 022/743-572
- Prodajem traktor IMT 553, 1977. godište u dobrom stanju. Može zamena za malo jači. Lačarak. Tel: 022/670-331, 064/40-86-752
- Prodajem traktor Rus 52, 105 KS, 2 prikolice Ljutomerke, krunjač kapaciteta vagon na sat i levator dužine 8 m. Tel: 063/73-56-038
- Prodajem traktor FAR 2 klipa i prikolicu jednoosovinku sa duplim točkovima, ručne izrade. Lačarak. Tel: 064/909-27-25
- Kupujem traktor Ferguson 33. Čalma. Tel: 022/685-239
- Kupujem traktor 565 IMT u dobrom stanju. Tel: 022/45-34-86
- Prodajem traktor IMT 560, stari tip. Tel: 060/554-53-30
- Prodajem traktor T40. Cena 1.500 evra. Tel: 064/36-85-247
- Prodajem traktor Ferguson od 65 KS sa kabinom, urađena generalna pre 2 godine i
 - automatsku Oltovu sejalicu. Tel: 022/631-014, 064/255-46-97
- Prodajem kombajn Zmaj. Tel: 064/287-53-23
- Prodajem traktor Belorus 52, prikolicu nosivosti 3 tone, špediter Dabrava nosivosti 1,5 tonu, plug 757 IMT, levator, komušaljku za kukuruz, prskalicu Rau od 440 litara i tanjiraču sa 24 diska Olt. Tel: 022/664-772, 064/0-650-157
- Prodajem traktor Englez. Tel: 063/18-29-282

Prodajem krunjač ručni, tučani. Tel: 022/685-081, 064/4615-799

OPREMA

- Prodajem trobozrajni plug u super stanju. Tel: 069/774-858

- Prodajem tanjiraču 28 diskova. Tel: 064/6668-772
- Kupujem trobozrajni plug IMT ili Leopard. Tel: 063/1094-759
- Prodajem liniju za vadenje šećerne repe. Tel: 062/8480-081
- Prodajem jedno-brazajni plug , špartač i drljaču. Tel: 022/2680-081
- Prodajem Lifam presu u radu. Može zamena za kravu i tele. Tel: 060/5840-183
- Prodajem trobozrajni plug Eberhard u super stanju. Tel: 069/774-858
- Prodajem IMT vučenu tanjiraču 3,2m 30 diskova u odličnom stanju. Tel: 022/622-829
- Prodajem presu Lifam, može zamena za steone junice ili krava sa teletom. Tel: 060/5840-183
- Prodajem adapter Zmaj 4 reda za kukuruz. Tel: 5065-877
- Prodajem krunjač. Tel: 064/0816-123
- Prodajem trobozrajni plug. Tel: 063/236-539
- Prodajem berač Zmaj 224 u odličnom stanju. Tel: 064/37-65-267
- Prodajem jedno-brazajni i dvobrazajni oltov plug u očuvanom stanju. Tel: 064/2184-308
- Prodajem IMT sejalicu 23 reda, prikolicu Tehnostroj od 4 i 5 tona kiperice, tanjiraču sa 24 diska, drljaču, novu ne-korištenu stočnu prikolicu, tarup dvo- redni odžački, krunjač bubnjar kapaciteta 3 tone na sat, jednoredni berač Zmaj 214 i plugove 755,756,757. Mačvanska Mitrovica. Tel: 022/651-043, 060/651-04-33
- Prodajem krunjač. Tel: 064/08-16-123
- Prodajem dvobrazajni plug Leopard, levator za kukuruz i traktorsku korpu. Šid. Tel: 022/711-383
- Prodajem široke točkove za traktor IMT 577. Tel: 022/668-365
- Prodajem žitnu sejalicu IMT sa 15 tanjira. Tel: 022/715-406
- Prodajem berač Zmaj 223 u ispravnom stanju. Golubinci. Tel: 022/381-849, 063/72-36-693
- Prodajem dvoredni špartač i prikolicu Zastava nosivosti 5 tona. Tel: 022/736-108
- Prodajem prskalicu Agromehanika kapaciteta 340 litara. Tel: 060/456-23-47
- Prodajem presu za baliranje, povoljno. Tel: 063/74-85-300
- Prodajem berač Zmaj 222, dvoredni sa košom. Tel: 064/00-21-353
- Prodajem kombajn za vadenje krompira, tifon i utovarivač za bale. Tel: 021/758-078, 064/102-98-93
- Prodajem jednoosovinsku prikolicu IMT nosivosti 5 tona. Tel: 022/554-912, 064/226-8-274
- Prodajem mešaonu za stočnu hranu kapaciteta 200 kg ili menjam za suprasnu krmaču. Tel: 022/650-329
- Prodajem tanjiraču sa 24 diska, žitnu sejalicu Gama 18 i stočnu prikolicu. Zasavica. Tel: 022/659-629
- Prodajem četvorokrilnu drljaču, plug 757, kravu i pola jutra vočnjaka u Adaševcima. Tel: 022/737-643
- Prodajem IMT žitnu sejalicu. Tel: 022/715-406
- Prodajem dvobrazajni plug Leopard i veliki trofazni prekrupač. Tel: 022/684-269, 064/253-29-37
- Prodajem dvobrazajni plug na smicanje Lemind Leskovac. Tel: 060/45-33-799
- Prodajem prikolicu Zmaj. Tel: 064/910-39-96

"ГЕОПЛАН-СРЕМ"

Д.О.О. ЗА ГЕОДЕЗИЈУ И ИЖЕЊЕРИНГ
 Кацеларја: Сремска Митровица, Краља Петра I бр. 5
 Тел/факс: 022/626-566, 614-706

- СНИМАЊЕ И ИЗРАДА КАТАСТАРСКО-ТОПОГРАФСКИХ ПЛАНОВА
 - СНИМАЊЕ И ИЗРАДА СИТУАЦИОНИХ ПЛАНОВА ЗА ПРОЈЕКТОВАЊЕ
 - СНИМАЊЕ ОБЈЕКТА
 - СНИМАЊЕ СВИХ ВРСТА ИНСТАЛАЦИЈА
 - СУДСКА ВЕШТАЧЕЊА ИЗ ОБЛАСТИ ГЕОДЕЗИЈЕ
 - ДЕОБА ПАРЦЕЛА
 - ОСТАЛИ ПОСЛОВИ У ИНЖЕЊЕРСКОЈ И ПРИМЕЊЕНОЈ ГЕОДЕЗИЈИ
- E-mail: geoplan_srem@ptt.yu www.geodezija.com/GeoplanSm.html

Prodajemo univerzalni selektor za čišćenje zrna i semena svih poljoprivrednih kultura, cveća i ukrasnog bilja.

Tel: 063/8334-064 i 063/589-780

Prodajem kuću u centru Čalme ili menjam za odgovarajući stan u Sremskoj Mitrovici uz dogovor.

Tel: 064/4615-799

- Prodajem dvobrazajni plug Leopard, može zamena za stoku ili dobru četvorokrilnu drljaču. Tel: 022/478-417, 062/17-53-900
- Prodajem prikolicu za stoku. Tel: 064/36-30-375
- Prodajem rasturivač za veštačko đubrivo i burad za vino i rakiju. Tel: 022/632-460
- Prodajem krunjač. Lačarak. Tel: 022/670-814
- Prodajem utovarivač stajskog đubriva, dužina ruke za utovarivanje 4,5 m. Tel: 022/681-664, 064/33-11-638
- Prodajem prikolicu Kikinda, metalne stranice. Tel: 022/584-856
- Prodajem motokultivator Honda jačine 3,5 KS. Tel: 061/62-23-619
- Prodajem kabinu za traktor 542, stari tip i kabinu za Massey Ferguson, za model od 80 KS i kupujem sve poljoprivredne mašine. Tel: 064/25-29-375
- Kupujem šestoredni adapter za kukuruz ili menjam četvororedni za šestoredni. Tel: 066/900-87-66
- Prodajem prikolicu Dabrava nosivosti 5 t. Ruma. Tel: 022/430-151, 060/73-85-003
- Prodajem rotacionu kosačicu SIP 165. Tel: 022/391-162
- Prodajem elevator Lifam dužine 8 metara, u dobrom stanju. Tel: 022/631-331, 065/838-95-35
- Prodajem rasturivač za veštačko đubrivo. Tel: 022/652-450
- Prodajem Moravino bure i ram za ratarsku prskalicu. Tel: 060/073-000-8
- Kupujem dvorednu sadilicu za đuvan. Golubinci. Tel: 062/964-55-08
- Prodajem 2 prikolice kiperice Tehnostroj, 4 t nosivosti, u ekstra stanju, prikolicu Dabrava nosivosti 3,5 t, trostrana kipa, plug dvobrazajni IMT 755, prekrupač kapaciteta 300 kg sa lulom, jednoredni berač Zmaj 214, 1986. godište, tanjiraču sa 28 diskova i metalnim ležajevima, tanjiraču sa 20 diskova i metalnim ležajevima i otkupljujem poljoprivrednu mehanizaciju. Tel: 022/651-043, 060/651-0433
- Prodajem 2 drljače za stoku, jedna sa valjcima i odžački prekrupač. Tel: 063/8703-014
- Prodajem leskovački plug od 12 colli. Šašinci. Tel: 022/684-389, 060/0-684-389

ZEMLJA, PLACEVI, KUĆE, STANOVII, LOKALI

- Prodajem zemlju površine 93,5 ara u Bačincima. Tel: 064/9015-558
- Prodajem kuću u Erdeviku 22 ara sa pratećim objektima, priključena struja i voda. Tel: 022/752-834, 011/6135-400, 060/4401-968,
- Uzizam zemlju u zakup u Mitrovici i Velikim Radincima. Plaćanje odmah. Tel: 069/3749-957
- Uzizam zemlju u zakup u Sremskoj Rači i Bosutu. Isplata odmah. Tel: 064/3060-565
- Prodajem kuću u Erdeviku, Pinkijeva 52. Tel: 011/6135-400, 060/4401-968
- Prodajem kuću u Sotu. Tel: 064/3933-385
- Prodajem kuću u Erdeviku na 20 ari placa. Tel: 064/9603-397
- Prodajem njivu 43a kod Carskog vinograda na Šuljmanačkoj glavici, vočnjak 44a u Grgurevcima. Tel: 022/2680-081
- Prodajem 4 jutra zemlje u Moroviču i 50 izreznanih hrastovih direk. Tel: 022/682-205
- Prodajem jutro i po zemlje na autoputu u Adaševcima preko puta oktane pumpe. Tel: 062/8684-024
- Prodajem jutro zemlje u Jelencima. Tel: 064/2811-180
- Prodajem kuću u Privinov Glavi. Tel: 022/715-499
- Prodajem kuću u Ilincima sa zemljom i vočnjakom, voda, kupatilo, telefon, povoljno. Tel: 055/815-422
- Prodajem vikendicu u Mandelosu na placu 20 ari. Vikendica 42 m², sve vrste voća i vinova Ota. Tel: 064/2188-185
- Prodajem 93,5 ari zemlje u Bačincima. Tel: 064/9015-558
- Prodajem jutro i po zemlje na autoputu u Adaševcima, potez Paljare. Tel: 062/8684-024
- Prodajem livadu 19 ari u Berkasovu i njivu 26 ari u Despotovcu pogodno za vočnjak. Tel: 063/348-236

PRETPLATITE SE!!!

Godišnja pretplata 1.500,00 dinara

Svakog drugog petka na Vašu adresu

Novine za savremenu poljoprivredu

Nazovite smesta 615-200

26. oktobar 2015.

Brzo rastemo.
Rastimo zajedno!

KWS – Proizvođač semenskog kukuruza sa najbržim rastom

Sve više proizvođača kukuruza oslanja se na KWS kukuruz. Danas se širom Evrope dva miliona i pet stotina hiljada hektara kukuruza seje KWS hibridima kukuruza. Ključ uspeha: jedan od najvećih programa proizvodnje semena lokalno prilagođenog hibrida kukuruza. Na ovaj način obezbeđujemo najviši rast u svim regionima. Kada ćete početi da rastete sa nama?

KWS Seme Yu d.o.o.
Milutina Milankovića 136 a/1, 11070 Novi Beograd, Tel: 011 301 69 65, 011 301 69 66, Fax: 011 711 08 80, www.kws.rs

Sejemo budućnost
od 1958

**Сваки попис
даје опис.**
УЧЕСТВУЈМО У
ПОПИСУ ПОЉОПРИВРЕДЕ.

1. октобра – 15. децембра 2012.
www.popispoljoprivrede.stat.rs
Важне информације на: 0800 103 103

Попис пољопривреде 2012. у Републици Србији, који припрема, организује и спроводи Републички завод за статистику представља најбољи начин да се добију свеобухватне и прецизне информације које ће послужити као основа за будуће одлуке у пољопривреди.

Република Србија
Републички завод за статистику

Подржано од стране Европске уније

Медијски покровитељ:
РТЦ Радио-телевизија Србије